

Samrådsredogörelse

Översiktsplan 2030 – med utblick mot 2050

Innehåll

1. Samrådsredogörelse - vad är det?	4
2. Hur har samrådet gått till?	4
Utskick	4
Utställningar	4
Annonsering.....	4
Samrådsaktiviteter	4
3. Vilka har lämnat yttranden?	5
4. Helhetsanalys	5
5. Planen efter samrådet.....	6
5.1 I korthet	6
6. Kommentarer till inkomna samrådspunkter	7
6.1 Statliga och regionala instanser.....	7
Länsstyrelsen	8
Stockholms läns landsting	15
6.2 Kommuner	16
Huddinge	17
Botkyrka.....	18
Nynäshamn.....	18
Tyresö	18
Stockholms stad.....	18
Värmdö	18
6.3 Haninge kommuns nämnder	19
Grund- och förskolenämnden.....	19
Kultur- och fritidsnämnden	19
Socialnämnden	20
Stadsbyggnadsnämnden.....	20
Äldrenämnden	28
6.4 Haninges kommunala bolag och förbund	28
Södertörns Brandförsvarsförbund.....	28
SRV Återvinning AB.....	28
Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund.....	28
6.5 Haninge kommuns rådgivande organ.....	29
Föreningsrådet.....	29
Beredningen för mänskliga rättigheter	29
Kommunala handikapprådet	30
6.6 Politiska partier i Haninge kommunfullmäktige	30
Socialdemokraterna i Haninge.....	30
Vänsterpartiet.....	30
Dalarö Utö Ornö Socialdemokratiska förening.....	31
6.7 Föreningar och övriga	32
Tyresåns vattenvårdsförbund.....	32

Svenska kyrkans Stockholms stift	32
Byggsossen - byggnads socialdemokratiska förening Haninge.....	33
Muskö kulturförening/ Muskö pensionärsförening, Lars Vestersköld/Solveig Humla	34
Muskö pensionärsförening, Kerstin Larsson Selin	34
Svenska kyrkan Österhaninge församling.....	35
Årsta havsbads fastighetsägareförening	35
Företagarna	35
Haninge Skid och orienteringsklubb	35
Hemfosa Hage Samfällighetsförening	35
Ingemar Jonsson Ordf. Villaägarna Haninge-Tyresökretsen samt Ordf. Vega villaförening.....	36
Naturskyddsföreningen i Haninge	36
Vega villaförening	36
Villaägarna Haninge- Tyresökretsen	36
DHR.....	37
Fortum distribution AB	37
Fortum värme	37
Norrby fastighetsägareförening	37
Småföretagarnas riksförbund	37
Stockholms hamn	37
Södertörns högskola	38
Skärgårdsstiftelsen	38
6.8 Större fastighetsägare	38
Turbinen fastigheter	38
Årsta säteri KB	38
Rolf Carlsson	38
Fortifikationsverket	39
6.9 Privatpersoner	39
Edward Hassila.....	39
Göran Eriksson.....	39
Anita Jonsson, Hus 22 I Hemfosa Hage.....	39
Christina Carlerhag Melander och Li Törnbom.....	39
Christina Lindberg.....	39
Eva Bäckström-Brandt	40
Henrik Malmström.....	40
Lars Vaste Andersson.....	40
Linnea Falk	40
Thomas Stenholm	40
Arja Kalvas	40
Eva Tael.....	41
Jacob von Oelreich.....	41
Jeanette Winnerstad	41
Jessica Johansson.....	41
Berit Goldstein, Gunilla Forslund, Iréne Andersson, Judit Frenkel, Kerstin Sandberg, Margot Wojdas, Sonja Ewerstein, Ulf Hansson	41
6.10 Ungdomar	41

1. Samrådsredogörelse - vad är det?

Samrådsredogörelsen ingår som en bilaga till granskningsversionen av översiktsplanen. Syftet med en samrådsredogörelse generellt är att beskriva hur samrådet har gått till och visa vilka förändringar som föranletts av samrådet. Den ska även bemöta och redovisa synpunkter som inkommit. Ansvariga politiker och tjänstemän har läst och diskuterat alla inkomna yttranden, men i denna samrådsredogörelse redovisas en sammanvägning av samrådssvaren för att underlätta läsbarheten och analysen.

Denna samrådsredogörelse är ett omfattande dokument, men är tänkt att fungera som en uppslagsbok där man ska kunna leta upp de svarsgrupper eller typer av synpunkter man är särskilt intresserad av.

2. Hur har samrådet gått till?

Förslaget till ny Översiktsplan för Haninge kommun - ”Översiktsplan 2030 – med utblick mot 2050”, har varit ute på samråd under tiden 20 april -31 augusti 2015.

På hemsidan www.haninge.se/op2030 har allt material, text, kartor och information om möten funnits digitalt. Det har även varit möjligt att lämna synpunkter i en webbportal.

Utskick

Samrådshandlingen har enligt sändlista skickats ut till organisationer, interna och externa myndigheter, företag och närliggande kommuner m.fl. via e-post eller brev.

Utställningar

Samrådsförslaget har funnits utställt på biblioteken i: Brandbergen, Handen, Jordbro och Västerhaninge samt i Tullhuset på Dalarö.

Annonsering

Inför varje samrådsmöte har annonsering skett genom lokal affischering, annonser i lokaltidningen ”Mitt i Haninge” samt på kommunens hemsida.

Samrådsaktiviteter

Under samrådet har tre öppna möten ägt rum på Dalarö, i Västerhaninge och Handen för allmänheten.

Samråd har även genomförts särskilt med ungdomar i gymnasieåldern. Genom projektet SpeakApp har ungdomar med stöd av en handfull frågor intervjuat andra ungdomar om deras tankar om det framtida Haninge.

Under samrådet har sociala medier använts för att ”pusha” för samrådet och väcka nyfikenhet att delta och lämna synpunkter via webben.

3. Vilka har lämnat yttranden?

Under samrådet har ca 75 yttranden kommit in från privatpersoner, organisationer, företag och myndigheter. Dessa har lämnat synpunkter under samrådsmöten, via vanlig post och e-post, eller genom att lämna svar via hemsidans webbformulär. Till dessa yttranden skall också läggas synpunkter från 271 intervjuade ungdomar.

Antal inkomna yttranden	
Statliga och regionala instanser	3
Kommuner	6
Haninge kommuns nämnder	5
Haninges kommunala bolag och förbund	3
Haninge kommuns rådgivande organ	2
Politiska partier i Haninge kommunfullmäktige	3
Föreningar och övriga	22
Större fastighetsägare	3
Privatpersoner	25
Ungdomar/Speak App	271
Summa:	343

4. Helhetsanalys

Ett antal synpunkter återkommer i de olika svarsgrupperna. Synpunkterna utgörs av utglesning – förtätning, landsbygds- och skärgårdsutveckling, infrastrukturfrågor, strandskydd, vissa utbyggnadsområden/ utredningsområden samt skydd av naturen och frågor rörande klimat, vatten och avlopp.

Protester mot olika förslag har genomsyrat flertalet svar. Att många svar handlar om vad som inte är bra i förslaget till översiktsplan är inte oväntat. Det är mer sannolikt att de som inte tycker om en idé gör sin röst hörd än att de som är nöjda eller inte intresserade gör det. Dock behöver många nya bostäder och verksamheter tillkomma till 2030, och även därefter, och det innebär därför ofrånkomliga förändringar i många människors närmiljö. Dessa förändringar kommer att göras utifrån noggranna avvägningar mellan viktiga värden, i detaljplane- och bygglovsskedet.

Samrådssvaren kan inte anses utgöra ett representativt urval av vad Hanningeborna tycker. De som på något vis har svårt att kommunicera eller är ovana att formellt ge uttryck för sina åsikter kan ha svårigheter att ta till sig en så pass komplex fråga och så omfattande textdokument. Samrådsmöten kan kompensera detta något.

En svår fråga för hanteringen av samrådssvaren är hur hänsyn ska tas till alla svar. Att många har haft samma åsikt ges dock egentligen inte större tyngd än att en person eller aktör tyckt något, då de som svarat inte utgör ett representativt urval av Hanningeborna. Att tillgodose alla synpunkter är omöjligt då åsikterna går isär. Det innebär ett ansvar att ta ställning till det allmännas bästa istället för de sammanslagna enskildas. Vidare presenteras framförallt de synpunkter som har relevans för översiktsplanen

En del samrådssvar tydliggör att det ibland rör sig om missuppfattningar om vad en översiktsplan har för syfte eller vad som menats med delar av texten i översiktsplaneförslaget. Det innebär att syftet och texten på vissa ställen bör tydliggöras.

En missuppfattning är att en översiktsplan är inriktad på genomförande. Översiktsplanen pekar dock enbart på möjligheter och ska ses som en riktlinje i den fortsatta planeringen.

Många ifrågasätter varför inga utbyggnadsförslag utmålats utanför förtättningszonerna i områdena runt pendeltågsstationerna eller de mindre tätorterna. Svaret på detta är att översiktsplanens utbyggnadsstrategier i huvudsak förordar att de huvudskaliga volymerna av tillkommande bostäder och lokaler ska tillkomma i närhet till pendeltågsstationerna det vill säga inom förtättningszonerna. Detta utesluter inte att det kommer planeras och byggas i områden som inte innefattas i förtättningszonerna, men detta kommer ske i mindre omfattning än de som utpekats inom förtättningszonerna. I Markanvändningskartorna så framgår hur en framtida stadsbygd kommer se ut och indelas i tre olika tätheter. Dessa är tät, medeltät samt gles stadsbygd, övrig mark är landsbygd och eller glesbygd. Inom samtliga av dessa områden kan bebyggelse tillkomma även om de inte ligger inom förtättningszonerna.

Detaljeringsgraden för översiktsplanen och den större skala den hanterar, kan göra att frågor blir svåra att greppa. I flera samrådssvar är detaljeringsgraden så hög att det blir ytterst svårt att behandla i en översiktsplan. Översiktsplanens kartmaterial har utarbetats för att passa i en tryckt pappersversion. Det är viktigt att förstå att det är de digitala kartorna som kommer användas av handläggare då dessa ger möjlighet att studera utsnitt i lämplig skala. Här skall påpekas att alla ytor, linjer och andra grafiska objekt i planens kartor inte är exakta utan översiktligt markerade och att handläggare därför inte strikt kan använda dessa utan att tolka avsikten med dessa.

5. Planen efter samrådet

5.1 I korthet

- Utredningsområdena Årsta & Norrbyskogen – Text utvecklad och markering i kartan ändrad områdena kvarstår.
- Bulleravstegskartan ifrågasatt – Text utvecklad men kartan borttagen.

- Hemfosa – Text utvecklad och kartorna har reviderats.
- Positiva till förtätning runt pendeltågsstationerna – Texter och strukturkartor har utvecklats.
- Delar av Utbyggnadsstrategierna ifrågasatta – Strategi 4/5 har slagits ihop och texterna har utvecklats.
- Söderbyledens förlängning ifrågasatt – Texterna har utvecklats, förslag till förlängning av vägen kvarstår.
- Vitså brygga ifrågasatt – Förslaget kvarstår.
- Väldigt många VA-synpunkter – Texterna och antalet riktlinjer har reducerats samt textmässigt bearbetats.
- Bostadsriktlinjerna har reviderats och integrerats i ÖP2030.
- Text som behandlar ett robust och klimatsäkert samhälle har lagts till.
- Hela ÖP-dokumentets struktur har gjorts om för att förbättra läsbarhet och tydlighet.
- Kartrevideringar har gjorts av nästan samtliga kartor samt nya kartor har tillkommit.
- Hållbarhetsbedömningen har integrerats ännu mer i översiktsplanen.
- Text som härrör från Trafikstrategin har tillkommit.
- Slutsatsen om att ny trafikplats på väg 73 behövs för att avlasta Nynäsvägen kommer från Regionala kärnarbetets trafikstudie och har tillförts.
- Material från Brandbergens utvecklingsprogram har tillförts.
- Resultat från Kulturmiljöinventering Muskö har tillförts.
- Resultat från Spårtrafikstudien rörande sträckning och utrymme för spår/spårstation har tillförts.

6. Kommentarer till inkomna samrådssynpunkter

Samrådsyttranden har dessa delats in efter avsändare: Statliga och regionala instanser, Kommuner, Haninge kommuns nämnder, Haninges kommunala bolag och förbund, Haninge kommuns rådgivande organ, Politiska partier i Haninge kommunfullmäktige, Föreningar och övriga, Större fastighetsägare, Privatpersoner och Ungdomar. Synpunkter från samrådsmötena instämmer i många fall med de synpunkter som sedan skriftligt skickats in till kommunen och har i annat fall inarbetats i materialet, varför ingen särskild rubrik finns för dessa.

Nedan så kommenteras inkomna synpunkter (*Förvaltningens kommentarer är kursiva* för ökad läsbarhet) och där framgår om och hur dessa synpunkter har påverkat planförslaget.

6.1 Statliga och regionala instanser

Från statliga och regionala instanser har yttranden inkommit från Stockholms länsstyrelse och Stockholms läns landsting.

Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har rollen att samordna statens intressen och har inhämtat synpunkter på planförslaget till översiktsplan från Försvarmakten, Trafikverket Region Stockholm, Skogsstyrelsen, Svenska kraftnät och Sjöfartsverket. I samrådsredogörelsen besvaras därför dessa instansers synpunkter samlat och med hänvisning till länsstyrelsens samlade yttrande.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen ser att en utbyggnad i kustområden riskerar att innebära en ökad biltrafik. Nybyggnad i kustområdet och på landsbygden bör ske restriktivt.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanens utbyggnadsstrategier kvarstår men har förtydligats för att öka förståelsen för strategiernas två olika spår. Nybyggnad i kustområden och på landsbygden föreslås ske restriktivt, dock inte omöjliggöras.*

Länsstyrelsen anser att hänvisningen till kompletterande planeringsunderlag med fördel kan vidareutvecklas så att huvudinnehållet redovisas kortfattat i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Planen bedöms innehålla tillräcklig information för läsarens förståelse varför föreslagen komplettering bedöms tynga översiktsplanen. Information om relevanta planeringsunderlag för den intresserade framgår av hänvisningar samt i sammanställning i slutet av planen varför yttrandet lämnas utan åtgärd.*

Markanvändningskartan ger inte en helhetsbild av markanvändningen i kommunen eftersom företagsområdena inte redovisas. Detta bör kompletteras.

Förvaltningens kommentarer: *Strukturkartorna har kompletterats med företagsområden. I markanvändningskartan visas översiktsplanens målbild för stadsbygden. De företagsområden som ligger inom denna stadsbygd redovisas inte eftersom de utgör en del av stadsbygden. De företagsområden som ligger utanför markerad stadsbygd (ex Albyberg och Jordbro företagspark) har markerats ut särskilt på markanvändningskartan.*

Länsstyrelsen rekommenderar att ett digitalt kartverktyg tas fram.

Förvaltningens kommentarer: *Digitala kartor har framtagits parallellt med den tryckta versionen och kommer att finnas tillgänglig på kommunens hemsida.*

Enligt 3 kapitlet 6 § PBL ska översiktsplanen utformas så att innebörden och konsekvenserna av den tydligt framgår. För att detta ska uppfyllas behöver fler delar från hållbarhetsbedömningen lyftas in i översiktsplanen. Hur hållbarhetsbedömningen har påverkat planförslaget bör också beskrivas i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har reviderats i enlighet med yttrandet inför granskning. Delar av hållbarhetsbedömningen har infogats i samtliga relevanta kapitel, i inledningen samt i det särskilda kapitlet Hållbarhetsbedömning har texterna kompletterats.*

Mark- och vattenanvändningen

För att översiktsplanen ska ge ytterligare vägledning för fortsatt planering skulle de områdesvisa beskrivningarna i planförslaget kunna kompletteras med t.ex. riksintressen, naturvärden, kulturhistoriska värden, fornlämningsstäta områden, vattenskyddsområden och relevanta skyddsavstånd för ny bebyggelse.

Förvaltningens kommentarer: *Texterna till de områdesvisa beskrivningarna och tillhörande strukturkartor har reviderats för att bli tydligare inför granskningen. Länsstyrelsens synpunkt har därmed delvis beaktats, vad gäller redogörelse av riksintressen, kulturmiljöer, vattenskyddsområden så återfinns dessa sammanhållet redovisade i särskilda kartor för att inte göra strukturkartorna allt för faktaspäckade.*

Länsstyrelsen ser gärna att fler områden redovisas på motsvarande sätt som områdena med strukturplaner, exempelvis Brandbergen, Vendelsö, vissa kustområden och de större öarna.

Förvaltningens kommentarer: *Strukturkartorna behandlar utvecklingsområdena kopplade till utbyggnadsstrategi 1 och 2. Beskrivningarna av Brandbergen och Vendelsö ryms inom utbyggnadsstrategi 3 och här har översiktsplanen kompletterats med inzoomade kartor från markanvändningskartan. Dalarö som är kopplad till utbyggnadsstrategi 4 har också fått en inzoomade karta från markanvändningskartan. För övriga delar av kommunen anses att föreslagen mark- och vattenanvändningen, bland annat i kustområdet och de större öarna, vilken redovisas på markanvändningskartan som tillräcklig och att dessa områden därmed inte kräver särskilda kartor.*

Länsstyrelsen lyfter fram att Hanvedenkilen, Tyrestakilen, riksintresseområdet för kulturmiljövärden Österhaningebygden, riksintresse Berga skjutfält och riksintresseområdet för friluftsliv i Ågesta-Lida-Riksten bör nämnas när framtida företagsområden redovisas i översiktsplanen. Länsstyrelsen anser även att det bör framgå om det har gjorts avvägningar mellan utbyggnad av företagsområden vid Fors trafikplats och Krigslida och bevarande av jordbruksmark.

Förvaltningens kommentarer: *Beskrivningen av företagsområdena har revideras inför granskning och beaktat Länsstyrelsens önskemål. Texterna har kompletterats med tydligare skrivningar om vilka värden som finns i de områden där nya företagsområden föreslås.*

Jordbro kraftvärmeverk är av stor betydelse för värmeproduktionen i fjärrvärmenätet. För att möjliggöra en utökning av fjärrvärmeproduktionen i enlighet med översiktsplanens förslag till riktlinjer är det viktigt att förutsättningarna för framtida utbyggnader av Jordbro kraftvärmeverk inte försvinner. Detta bör tydligt framgå i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med skrivning om att befintligt "skyddsområde" för kraftvärmeverket i Jordbro även fortsatt ska gälla och bedöms kunna inrymma en framtida utvidgning.*

Länsstyrelsen har tidigare lyft att Hemfosa långsiktigt kan vara ett mellankommunalt intresse på grund av stationsläget på Nynäsbanan om nya förutsättningar skapas genom en kraftfull förbättring på väg 73 och en ny vägsträckning. Trafikverket har i sitt yttrande framför att Hemfosa har en styrka med det kollektivtrafiknära läget, men att vägsystemet har låg standard och bedömer därför att en sådan utbyggnad inte bidrar till ett hållbart transportsystem. Av översiktsplanen bör det framgå vilka förutsättningar, bland annat när det gäller vägnätet, som måste vara uppfyllda för att en utveckling i Hemfosa ska vara lämplig.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med tydligare skrivningar om vilka förutsättningar, bland annat infrastrukturella, som måste vara uppfyllda för en framtida utveckling i Hemfosa.*

Enligt Försvarsmakten är det inte aktuellt att lägga om skärgårdstrafiken till Vitså brygga på grund av riksintresset Berga skjutfält.

Förvaltningens kommentarer: *Kommunen bedömer att en framtida omläggning av skärgårdstrafiken är nödvändig för att bland annat minska trafiken i centrala Dalarö. Tidigare gjorda studier visade på att ett samnyttjande med försvarsmakten i Vitså skulle vara en möjlig lösning. Detta har hittills inte realiserats och hur hamnfrågan ska lösas*

kommer vara föremål för särskild utredning. Därför kvarstår förslaget om ett nytt hamnläge i Vitså brygga i översiktsplanen.

I Norrbyskogen och nordöst om Årsta havsbad föreslås utredningsområden. Länsstyrelsen skriver att förutsättningarna för att utveckla Norrbyskogen får klargöras i kommande utredning. Länsstyrelsen skriver också att de starka bevarandebestånden i Årsta havsbad innebär stora begränsningar för en eventuell utbyggnad där. De hänvisar till Trafikverket som bedömer att en större utbyggnad i Årsta havsbad inte bidrar till ett hållbart transportsystem. Med hänsyn till dessa utgångspunkter anser Länsstyrelsen att en utveckling i Årsta havsbad är olämplig och inte stämmer överens med kommunens övriga utbyggnadsstrategier.

Förvaltningens kommentarer: I översiktsplanen har förtydligats att utredningsområdena för Årsta havsbad och Norrbyskogen inte har en geografisk avgränsning. Båda utredningsområdena kvarstår dock som utredningsområden där framtida utredningar får visa om områdena är lämpliga för utveckling.

Redovisningen av Ornös värden och de riktlinjer som finns i den gällande fördjupningen av översiktsplanen för Ornö bör inarbetas i översiktsplanen. Detta gäller även fördjupningen av översiktsplanen för kustområdet i Haninge och Nynäshamns kommuner.

Förvaltningens kommentarer: I översiktsplanen har relevanta delar av FÖP Ornö och FÖP Kustplan inarbetats. Då nivån på riktlinjerna i en översiktsplan är mindre detaljerade och mer övergripande än i en fördjupning av översiktsplan så har flertalet av riktlinjerna inte bedömts lämpliga att inarbeta i nya översiktsplanen.

Riksintressen

Översiktsplanen måste tydligare ange hur kommunen avser att tillgodose samtliga riksintressen i den fortsatta planeringen så att påtaglig skada inte uppstår. Även kartan över riksintressena måste bli tydligare. Det är svårt att utläsa riksintresseområdenas utbredning.

Förvaltningens kommentarer: Det är i detaljplane- och bygglovsskedet som prövning sker och av hur kommunen avser att tillgodose riksintressen som kan komma att påverkas av en framtida utveckling. Riksintressekartan har bearbetats för att bli tydligare.

Vid utbyggnad i kustområden och skärgården behöver hänsyn tas till riksintresset för kustområdet och skärgården. Särskilt den föreslagna utvecklingen av bebyggelsen på Ornö och utredningsområdet vid Årsta havsbad kan komma i konflikt med detta riksintresse. Enligt Länsstyrelsens uppfattning innebär bestämmelserna i miljöbalkens fjärde kapitel att sammanhållna och idag orörda markområden inte bör tas i anspråk för bebyggelse med mera, att ny bebyggelse bör tillkomma som komplettering till befintlig bebyggelse och att kust- och skärgårdsområdets samlade natur- och kulturvärden värnas vid förändring.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanens strategi 4 har förtydligats för att klargöra att flerbostadsbus och småbus kan tillkomma i kustområdet, dock endast i anslutning till befintlig bebyggelse och i området där det finns möjlighet för kollektivtrafik. Kust- och skärgårdsområdets värden ska värnas men inte omöjliggöra en utveckling som främjar kommunens mål om en levande landsbygd och skärgård.

Länsstyrelsen poängterar att redogörelse för riksintresse för kulturmiljövärden saknas och att riksintressen för friluftslivet inte är korrekt angivna. Områden Björkfjärden – Prästfjärdens övärld ligger i Mälaren och berör inte Haninge kommun. Ågesta – Lida – Riksten är det fullständiga namnet för ett av de befintliga områden som berör kommunen.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har översiktsplanen korrigerats i enlighet med yttrandet.*

Översiktsplanen bör kompletteras med att stationerna utmed Nynäsbanan är av riksintresse samt att den planerade sträckan av väg 259 är av riksintresse. Texten bör även kompletteras med att även farleden Jungfrufjärden – Baggensfjärden är av riksintresse.

Förvaltningens kommentarer: *Redovisningen av riksintressen har kompletterats i enlighet med yttrandet.*

I översiktsplanen anges att Arbottna är lämpligt att pröva för utbyggnad av bostäder och verksamheter. Utvecklingen vid Arbottna måste ta hänsyn till riksintresse Muskö örlogshamn så att påtaglig skada på riksintresset inte uppstår.

Förvaltningens kommentarer: *Skrivning om utveckling av Arbottna kvarstår, men har kompletterats med skrivning om att framtida utbyggnad ska ta hänsyn till riksintresse Muskö örlogshamn.*

Influensområdet för riksintresset Muskö örlogshamn i Haninge kommun har förändrats. Kartan över riksintressena måste därför uppdateras. Översiktsplanen bör även kompletteras med en beskrivning av influensområdena kring skjutfält. Det bör även framgå att dessa områden är undantagna från reglerna om bygglovsbefrielse gällande komplementbostadshus. Det bör framgå av översiktsplanen att alla ärenden avseende höga objekt måste skickas på remiss till Försvarmakten i tidigt skede.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen redovisar endast gällande riksintressen. I den digitala Översiktsplanekartan kommer även aktuella influensområden att finnas redovisade. Översiktsplanen har kompletterats med skrivning om att ärenden med höga objekt ska skickas på remiss till Försvarmakten.*

Allmänna intressen

Länsstyrelsen skriver att det tydligare bör framgå att även jordbruksmark, i form av åker och betesmark, ska värnas vid planläggning och övrigt kommunalt arbete. Det bör även kompletteras på vilket sätt kommunen kommer att vara aktiv i bevarandet av såväl skogsmark och jordbruksmarken. Redovisningen av jordbruken bör även kompletteras med var jordbruk och djurhållare finns, vilka jordbruksmarker som är mest värdefulla samt vilka behov de kvarvarande lantbruksföretagen har för att kunna fortsätta utveckla sin verksamhet.

Förvaltningens kommentarer: *Texten rörande värnande av åker och betesmark vid planläggning har kompletterats med att dessa är viktiga även utifrån ett socialt perspektiv, ekosystemtjänster, naturpedagogik och öppna landskap. Övriga synpunkter rörande beskrivningar av drift och skötsel samt var jordbruk och djurhållare finns just idag har inte tillmötesgått då denna information riskerar att snabbt bli inaktuell.*

Det bör tydligt framgå om översiktsplanen utgör kommunens riktlinjer för bostadsförsörjningen. Riktlinjerna ska enligt lagen antas varje mandatperiod och därför kan det vara bra att tänka över redan nu hur kommunen tänker göra nästa gång det är aktuellt att anta riktlinjer för bostadsförsörjningen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med tydliga skrivningar om att riktlinjerna för bostadsförsörjningen inkluderats i Översiktsplanen och att insatser för att nå riktlinjerna kommer att behandlas separat.*

De kulturhistoriska värdena borde tydligare redovisas som planeringsförutsättningar. Det bör även framgå hur dessa värden kommer att användas som en resurs i kommunens fortsatta planering och hur översiktsplanen förhåller sig till de nationella målen för kulturmiljö. En grundligare uppdatering av kulturmiljöprogrammet är önskvärd. Det vore även lämpligt om listan över kulturmiljöer skiljde på lokala och nationella intressen.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen skrivningar om kulturmiljö har reviderats inför granskning. Översiktsplanen föreslår att en heltäckande kulturmiljöinventering görs, vilket kvarstår som förslag i planen. I en sådan inventering bör tydliga och detaljerade redogörelser av kulturmiljölagen, byggnadsminnen, skyddade kyrkor, fornlämningar, vandringsbänder m.fl. redovisas. Redovisning med den detaljeringsgraden har bedömts inte vara lämplig i översiktsplanen.

Länsstyrelsen saknar en diskussion om hur utsläppen av växthusgaser från godstransporter ska kunna minska. De riktlinjer som kommunen föreslår inom hållbart resande kan utvecklas med konkreta åtgärder för den fysiska planeringen, exempelvis genom avstånd till kollektivtrafiken med god tillgänglighet och lämpliga lägen för infartsparkeringar och cykelparkeringar i anslutning till kollektivtrafik. Länsstyrelsen anser vidare att fler åtgärder kan vidtas för att minska bilanvändandet.

Förvaltningens kommentarer: I Översiktsplanen framgår att varu- och godstransporter inom samt till och från kommunen planeras och genomförs resurseffektivt. Detta är ett pågående arbete som bedrivs Södertörns gemensamt inom projektet samordnade varudistribution. Inom detta projekt förs de av Länsstyrelsen efterfrågade diskussionerna inte i översiktsplanen. Översiktsplanen redovisar en riktlinje för hållbart resande, inte åtgärder för hur riktlinjen ska uppnås. Det görs inom kommunens arbete med Mobility Management. Yttrandet innebär därför ingen ändring i översiktsplanen inför granskning.

I planförslaget anges att det finns sex vattenskyddsområden i Haninge. Detta bör revideras till att det finns fem fastställda vattenskyddsområden, där samtliga utom Valinge träsk avser kommunala vattentäkter.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har revideras i enlighet med yttrandet.

Eftersom det råder brist på platser för materialutvinning i denna del av länet anser Länsstyrelsen att avsnittet om materialförsörjning skulle kunna utvecklas utifrån materialförsörjningsbehovet på lång sikt, till exempel genom att belysa möjligheten att ha tillfällig masshantering i samband med större exploateringar. Befintliga anläggningar för täkt-, deponi- och återvinningsverksamhet, som exempelvis Ormsta, bör redovisas i avsnittet teknisk försörjning.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletterats med skrivningar i enlighet med yttrandet. Inga befintliga eller framtida platser för anläggningar pekats dock ut, dessa utreds från fall till fall.

Länsstyrelsen ser gärna en tydligare skrivning om vad kommunen vill åstadkomma vad gäller produktionen av småskalig förnybar energi. När det gäller områden som inte kan anslutas till befintligt fjärrvärmenät bör möjliga lösningar med värmepump, biobränsle eller solkraft eftersträvas och inte enbart prövas, som anges i planförslagets riktlinje.

Förvaltningens kommentarer: Formulering att alternativa energilösningar ska undersökas har bedömts som vagare än att det bör eftersträvas. Riktlinjen har därför omformulerats.

Miljö- och riskfaktorer

Länsstyrelsen anser att kommunen inte har hanterat frågan om riskhänsyn i tillräcklig omfattning. Detta gäller både risker gällande farligt gods, farliga verksamheter samt risker kopplade till ras, skred och översvämning. För att undvika intressekonflikter i detaljplaneskedet bör frågor få ett större utrymme i översiktsplanen. Redovisningen bör bland annat innehålla en karta över risker, det vill säga transportleder för farligt gods, ”farliga verksamheter” inklusive bensinstationer, ytor som hotas av översvämning med mera.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletterats med skrivningar om farligt gods, farliga verksamheter samt risker kopplade till ras, skred och översvämningar. Kartmaterialet har kompletterats med skiktet gällande primär och sekundärväg för farligt gods. Farliga verksamheter, bensinstationer och översvämningssytor redovisas inte.

Förtydliganden kan göras i översiktsplanen över hur kommunen avser arbeta med riskhänsyn gällande nyexploatering intill lederna för farligt gods transporter. Därtill bör kommunen även beskriva de skyddsavstånd som Länsstyrelsens rekommenderar för ny bebyggelse. I översiktsplanen bör det uppmärksammas att det även på Nynäsbanan transporteras farligt gods.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen anger att särskild riksanalys ska genomföras om bebyggelse planeras inom 150 m från leder för farligt gods. I LST skrift "riskhänsyn vid ny bebyggelse intill vägar och järnvägar med transporter av farligt gods samt bensinstationen" står det 100 m. Det gäller även för vägar där farligt gods transporteras, järnvägar och bensinstationer. I skriften "Riskhantering i detaljplaneprocessen - Riskpolicy för markanvändning intill transportleder för farligt gods" anges avstånden 150 m från led med farligt gods. Översiktsplanen har kompletterats med skrivningar om skyddsavstånd i enlighet med länsstyrelsens rekommendationer. Översiktsplanen redovisar redan att farligt gods transporteras på Nynäsbanan och behåller skrivningen i översiktsplanen.

I juli 2015 gav Länsstyrelsen ut en uppdatering av rekommendationer för ny bebyggelse vid Östersjön utifrån risken för översvämning. Kommunen bör ange den rekommenderade nivån i översiktsplanen. (s.14)

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanens riktlinjer om översvämningssrisk hänvisar till Länsstyrelsens aktuella riktlinjer och kommer inte ange en exakt nivå i meter ifall den kan komma ändras.

Obebyggd miljö

I de fem utbyggnadsstrategierna som presenteras nämns ingenting om hur grönstrukturen ska beaktas och det framgår inte om kommunen har en strategi för grönstruktur. Den riktlinje som föreslås för grönstrukturen skulle kunna utvecklas för att vara ett tydligare stöd vid kommande detaljplanering. Länsstyrelsens skulle gärna se ett bredare perspektiv på grönytors betydelse och mångfunktionalitet, även i de områden som ska förtätas.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen ger förslag på ytterligare utredningsbehov efter planens antagande. Till granskningen har dessa förslag kompletteras med behovet av en grönstrukturplan. Samrådsförslaget innehåller sju riktlinjer för grönstrukturen rörande obebyggd miljö samt tre riktlinjer för grönstrukturen rörande bebyggd miljö som bland annat tar upp fyra olika typer av tätortsnära grönytor. Ytterligare detaljerade bedömningar görs från fall till fall.

Länsstyrelsen anser att översiktsplanen bör utveckla hästens betydelse för upprätthållande av öppna landskap.

Förvaltningens kommentarer: Förvaltningen hänvisar till kommunens hästpolicy. Yttrandet innebär ingen åtgärd till granskningen.

Länsstyrelsen hänvisar till Sjöfartsverket som vill komplettera kartan över blåstrukturen med fler farleder som finns inom kommunen.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletterats inför granskning med fler farleder utifrån underlag från Länsstyrelsen.

Kommunen bör i översiktsplanen förtydliga hur man avser att förbättra vattenkvaliteten i de vattenförekomster vars avrinningsområden påverkas av planens föreslagna utbyggnader. Det är bra att

kommunen lyfter vikten av åtgärder för att minska påverkan på vattenmiljön vid exploatering. Det skulle kunna förtydligas i översiktsplanen att det med stor sannolikhet även behövs åtgärder som inte är kopplade till ny bebyggelse.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanenens har kompletteras med en hänvisning till Dagvattenstrategin där dessa frågor besvaras.

Det vore bra om översiktsplanen har riktlinjer för placering av båtplatser och bryggor med tillhörande funktioner som latrintömning och båtbotentvättar.

Förvaltningens kommentarer: Synpunkten rör frågor som inte bedöms vara relevanta att ha med i en översiktsplan och innebär ingen åtgärd inför granskning.

Länsstyrelsen efterfrågar tydligare ställningstaganden till hur kommunen ser på utvecklingen av strandnära områden i förhållande till strandskyddet och en tydligare redovisning av det generella och det utvidgande strandskyddet i Stockholms län.

Förvaltningens kommentarer: Texten rörande strandskydd har kompletterats samt en ny riktlinje har tillkommit. I texten så hänvisas även till kommunens framtagna Vägledning för strandskyddsbedömning i vilken det framgår hur kommunen hanterar frågan om strandskydd.

Kommunen skriver om de ökande anspråken på Sveriges havsområden, men har inga ställningstagande kring utvecklingen i havet. Länsstyrelsen ser gärna att kommunen har ett mer aktivt förhållningssätt till havsområdena. Dialogen med kommunen kommer att fortsätta när planeringsprocessen för att ta fram statliga havsplaner kommer igång under hösten 2015.

Förvaltningens kommentar: Kommunens översiktsplanering omfattar både inre vatten och territorialhavet 12 sjömil utanför den så kallade baslinjen. I det aktuella området utanför baslinjen finns en rad olika intressen som fritids- och yrkesfiske, sjöfartsleder, försvarsintressen samt olika natur och kulturintressen. Planering och reglering av dessa intressen ligger oftast ovanför den kommunala planeringsnivån. Kommunen deltar därför aktivt i regionala åtgärder som syftar till ett hållbart utnyttjande av havsområdet. Översiktsplanens skrivningar om havet kvarstår inför granskning.

Hållbarhetsbedömningen

I kommunens hållbarhetsbedömning har områdena klimatanpassning och klimatpåverkan slagits samman under en rubrik och i värderosen bedöms de få samma typ av påverkan i de olika scenarierna. I texten beskrivs tydligt de motsättningar som ibland kan uppstå mellan dessa två områden. Länsstyrelsen anser att det är svårt att förstå hur bedömningen kan göras sammanslagen i värderosen då dessa två olika perspektiv borde ge olika påverkan i de olika scenarierna. En tydligare förklaring och utveckling av det resonemanget vore fördelaktigt.

Förvaltningens kommentarer: Hållbarhetsbedömningen har förtydligats i enlighet med yttrandet.

I hållbarhetsbedömningen anser Länsstyrelsen att kommunen bör ha en strategi för barn och unga tillgång till utemiljö, utformning av utemiljön, säkra skolvägar, buller och luftkvalitet.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletteras med text om att vara uppmärksam på potentiella konflikter mellan förtätning och barns tillgång på ytor och rörelsefrihet, inte minst i tidiga skeden.

Stockholms läns landsting

Trafikförsörjningsprogrammet bör i översiktsplanen anges som en del av den totala regionala målbild som finns i länet.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med skrivning om Trafikförsörjningsprogrammet enligt yttrandet.*

I kommunens gällande översiktsplan ingår de fördjupade översiktsplanerna för Ornö respektive Årsta samt den gemensamma Kustplanen för Nynäshamn och Haninge. Det framgår dock inte av samrådsförslaget om dessa upphör att gälla i samband med att ny översiktsplan antas och vinner laga kraft. Detta bör framgå i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med information om att de fördjupade översiktsplanerna för Årsta, Ornö och Kustplanen upphör att gälla i samband med antagande av ny översiktsplan.*

Nämnden finner att avgränsningen för kustnära områden och skärgård bör utvecklas och tydliggöras, exempelvis när det gäller om öar med bro och tunnel betraktas som fastland eller skärgårdsöar.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med skrivning om att kustnära områdena definieras som hela skärgården samt fastlandet inom 1 km från kustbandet.*

På ett flertal platser i översiktsplanen anges att den växande befolkningen medför att kollektivtrafiken kan utökas. Översiktsplanen bör istället ange att befolkningsökningen kan ge förutsättningar för utökad kollektivtrafik.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har reviderats i enlighet med yttrandet.*

Nämnden anser att en karta över kollektivtrafiken i Haninge kommun, och föreslagna utbyggnader av bostäder med mera, bör tillkomma inför granskningsversionen av översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med en karta som visar kommunens målbild för utbyggnad av trafik och kommunikationer. Övrig föreslagen målbild för utbyggnad kommer fortsatt att redovisas på markanvändningskartan.*

I strukturplanen för Tungelsta framgår att ett vändspår på Nynäsbanan planeras. Denna åtgärd beskriv inte mer än så i översiktsplanen, detta bör utvecklas i planförslaget.

Förvaltningens kommentarer: *Beskrivningen av ett eventuellt vändspår vid Tungelsta utvecklas i översiktsplanen och illustrationen av ett sådant vändspår korrigeras i strukturkartan för Tungelsta.*

I översiktsplanen anges att spårsystemet är maximalt utnyttjat under högtrafik. Nämnden konstaterar att detta gäller bara på vissa platser och under vissa tider, inte generellt över allt eller under hela högtrafikperioden.

Förvaltningens kommentarer: *Texten har reviderats inför granskning.*

Nämnden anser att det är lämpligt att i översiktsplanen redovisa stomlinjerna i trafikförvaltningens stornätplan. Vidare skriver landstinget att översiktsplanen bör beskriva konsekvenserna av en flytt av depån och med fördel även översiktlig, i text och på karta, ange var en ny depå kan lokaliseras.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen kompletteras med skrivningar om stomnätplanen och den stomlinje som är tänkt att använda Tvärförbindelse Södertörn. Inför granskning har texterna om bussdepån reviderats.

Strukturplanen för Handen innehåller ett flertal spårvägssträckningar samt en ny spårstation. Det är i dagsläget mycket svårt att bedöma om en spårvägssatsning som den beskrivs i översiktsplanen är rimlig. Landstingets trafikförvaltnings bedömning över framtida inomkommunala och regionala kollektivtrafikresor, i detta område, är att busstrafik är fullt tillräcklig för att möta upp resandebehovet enligt den standard som anges i trafikförvaltningens riktlinjer för planering, RiPlan.

Förvaltningens kommentarer: När den regionala stads kärnan Haninge växer fram anser förvaltningen att det är av stor vikt att säkra utrymme för en framtida möjlighet att leda in snabbspårväg i stads kärnan och att behålla möjligheten att tillföra en spårstation för detta ändamål. Parallellt med framtagande av ny översiktsplan har en första utredning av alternativa spårsträckningar och det utrymme som krävs framtagits. Dessa spårsträckningar har tillförts i översiktsplanens kartor inför granskningen.

Strukturplanen för Västerhaninge bör tydligare ange att flerbostadshus är prioriterade nära pendeltågsstationen.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskningen har skrivningarna om Västerhaninge förtydligats i enlighet med yttrandet.

Nämnden saknar information i planförslaget om varför inte båda sidor av järnvägen vid pendeltågsstationen i Krigslida är aktuella för bebyggelse. Kommunen bör stötta pendeltågsstationerna i Tungelsta, Västerhaninge och Krigslida med så omfattande förtätning som detta tätortsband klarar.

Förvaltningens kommentarer: Söder om Krigslida breder ett småbrutet jordbrukslandskap ut sig mellan kuperade skogspartier och åkerholmar. Mulsta gård, Nedersta gård och Vålsta gård ligger mitt i detta jordbrukslandskap och bidrar till att hålla markerna öppna. Dessa hagmarker utgör hörnstenar avseende biologisk mångfald i denna jordbruksbygd. Av den anledningen föreslås ingen ny bebyggelse söder om Krigslida station. Inför granskning har översiktsplanen kompletteras med text enligt ovan.

Nämnden anser att utveckling på landsbygd, längs kusten och på öarna ska ske med stor försiktighet.

Förvaltningens kommentarer: För flera av Haninges kommuninvånare är det attraktivt och eftersträvanvärt att bo på landsbygden, vid kusten eller i skärgården. Översiktsplanens utbyggnadsstrategi 4 visar att kommunen vill kunna erbjuda detta alternativ. Utveckling på landsbygd, kust och skärgård ska ske med stor hänsyn till de värden som kännetecknar dessa områden. Utbyggnadsstrategi 4 har förtydligats inför granskning.

Sammanställningen av mellankommunala intressen kan med fördel utvecklas och kompletteras vad gäller kopplingar till utvecklingsområden i angränsande kommuner.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har översiktsplanen kompletterats med text och karta som visar kommunens målbild för utbyggnad av trafik och kommunikationer såväl inom kommunen som vidare ut i regionen.

6.2 Kommuner

Samrådsyttranden har inkommit från Huddinge, Botkyrka, Nynäshamn, Tyresö och Stockholms stad. Värmdö kommun har inte lämnat något yttrande på översiktsplanens samrådshandling.

Huddinge

Huddinge kommun skriver att det är svårt att överblicka hur Haninge kommun avser förhålla sig till lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med tydliga skrivningar om att riktlinjerna för bostadsförsörjningen inkluderas i Översiktsplanen och att insatser för att nå riktlinjerna kommer att behandlas separat.*

Vidare anser Huddinge kommun att avsnittet om mellankommunala intressen skulle kunna utvecklas mer. Bland annat med avseende på vad hamnen i Norvik kan få för konsekvenser med ökad trafik på väg 73, väg 259 och eventuella behov av mark för logistikverksamhet. De anser även att det saknas beskrivning av hur Haninge kommun ser på nyttotrafiken.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats i enlighet med yttrandet.*

Huddinge skriver även i sitt yttrande att det skulle kunna tydliggöras i text och karta hur Haninge kommun avser att arbeta med gångperspektivet för att få fler att välja att gå korta resor istället för att ta bilen.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har skrivningarna om gångperspektivet förtydligats. Kartorna har inte reviderats utifrån yttrandet eftersom Haninges översiktsplan inte har den detaljeringsnivån för planering för gående och cyklist. Sådana frågor behandlar i separata styrdokument.*

Inriktningen i översiktsplanen är att i mycket goda kollektivtrafiklägen eftersträvas förtätning med hög exploateringsgrad och funktionsblandning. Huddinge kommuner skriver i sitt yttrande att det dock inte framgår vad Haninge kommun anser är mycket goda kollektivtrafiklägen eller var dessa finns.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med skrivningar om att närhet till bland annat spårstationer och busshållplatser är det som avses med goda kollektivtrafiklägen.*

Huddinge kommun skulle önska att kapitlet om buller förtydligas. Området som är markerat för bulleravsteg inkluderar en stor del av Haninge kommuns befolkning. I detta område ska bulleravsteg kunna göras enligt praxis för Stockholms län. Denna praxis bör förtydligas.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort och ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

Huddinge menar vidare att de gröna kilarnas utbredning bör framgå tydligt på karta även utanför kommungränsen. De framför också att samrådsförslaget medför ett ingrepp i regionens övergripande grönstruktur. Detta gäller området vid Jordbro som skulle innebära exploatering inom Hanvedenkilen. Detta ingrepp påverkar därmed indirekt värdena i Hanvedenkilen även på Huddinges sida gränsen. Översiktsplanen bör följa den avgränsning av grönstrukturen som Länsstyrelsen och TMR tagit fram och som också framgår av RUF 2010.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har de gröna kilarnas utbredning tydliggjorts på karta. Markerade utvecklingsområden ska ses som ungefärliga och kan komma att ändra avgränsning efter närmare utredningar. I övrigt har inte yttrandet medfört någon revidering.*

Huddinge anser att avrinningsområdena är svåra att tyda på kartan. Avrinningsområden som sträcker sig utanför kommungräns bör framgå.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen redovisar endast mark- och vattenanvändning innanför kommungräns och yttrandet har därför inte inneburit någon åtgärd i översiktsplanen. För mer detaljerad redovisning av avrinningsområden hänvisas till Vattenplanen eller till den kommande digitala versionen av översiktsplanens kartmaterial.*

Slutligen skriver Huddinge kommun att det saknas hänvisning till referenser och underlag för hållbarhetsbedömningen.

Förvaltningens kommentarer: *Hållbarhetsbedömningen har kompletterats i enlighet med yttrandet.*

Botkyrka

Botkyrka skriver i sitt yttrande att samrådsförslaget inte innebär några förändringar vid kommungränsen, att inriktningen är i linje med Södertörnskommunernas gemensamma utvecklingsambitioner och att det ligger i linje med Botkyrkas översiktsplanering. Yttrandet innebär därför inga förändringar i översiktsplanen.

Nynäshamn

Nynäshamn skriver i sitt yttrande att avsnittet om mellankommunal intressen med fördel kan förtydligas kring vilka mellankommunala frågor som berör vilken kommun. De skriver även att Nynäshamn och Haninge har en gemensam Kustplan från 2002 som är i behov av uppdatering.

Förvaltningens kommentarer: *Avsnittet om mellankommunala frågor har kompletterats med fylligare texter inför granskning men har inte delats upp per kommun. Relevanta delar av den gemensamma kustplanen har arbetats in i översiktsplanen med förslag om att de delar som berör Haninge kommun i kustplanen släcks i samband med antagande av den nya översiktsplanen.*

Tyresö

Tyresö kommunskriver i sitt yttrande att utvecklingen av Vendelsö, Gudö och Norrby samt längs Gudöbroleden påverkar trafiken längs Gudöbroleden i Tyresö kommun. Redan idag upplever Tyresöbor trängsel på bussarna och om vägutrymmet. De skriver därför att en ytterligare förtätning kräver åtgärder för ett hållbar resande som inte genererar ytterligare trängsel i Tyresö kommun och vidare i trafiksystemet.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen behandlar inte åtgärder för hållbart resande. Yttrandet har därför inte inneburit någon förändring.*

Tyresö kommun skriver även att de svaga gröna sambanden mellan de gröna kilarna bör tydliggöras på kartan Grönstruktur.

Förvaltningens kommentarer: *Kartan för grönstruktur har reviderats för att bli mer tydlig.*

Stockholms stad

Stockholms stad gränsar inte till Haninge kommun men Haninges östra del som binds samman med Stockholm genom väg 73 till Nynäshamn ingår ändå i samma regiondel som Stockholms sydöstra delar. Stockholms stad skriver i sitt yttrande om arbetet med tyngdpunkt Farsta och ny bostadsbebyggelse vid Drevviken. Yttrandet innebär inga revideringar av planförslaget.

Värmdö

Har inte lämnat något yttrande på översiktsplanens samrådshandling.

6.3 Haninge kommuns nämnder

Samrådsyttranden har inkommit från grund- och förskolenämnden, kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden och stadsbyggnadsnämnden. Äldrenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har inte lämnat något yttrande på översiktsplanens samrådshandling.

Grund- och förskolenämnden

Grund- och förskolenämndens (GFN) yttrande innebär inga ändringar till granskningshandlingen. De ser positivt på att samrådsförslaget lyfter fram:

- Betydelsen av grönytor/friytor vid och i anslutning till framtida förskolor och grundskolor
- Att det är av stor vikt att det finns säkra och trygga gång- och cykelvägar till och från kommunens förskolor och grundskolor.
- Vikten av att minimera riskerna med buller och strålning vid uppförande av framtida förskolor och grundskolor.

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämnden (KOFN) ser positivt på samrådsförslaget och skriver att den är gediget utförd. De lämnar framförallt synpunkter och förslag till kompletteringar gällande avsnittet om ”Kvalitet och innehåll” som behandlar kultur- och fritidsförvaltningens ansvarsområde.

KOFN skriver att det är positivt och önskvärt att tillgänglighetsperspektivet genomsyrar texterna i dokumentet i stort och inte enbart under rubriken ”Tillgänglighet”. Förvaltningen ger förslag på tillägg på ett flertal sidor i samrådshandlingen.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats i enlighet med yttrandet.*

KOFN skriver även att ordet attraktivt används ofta och att det vore bra om man i Översiktsplanen ringar in vad som avses.

Förvaltningens kommentarer: *Attraktivt betyder olika i olika sammanhang i översiktsplanen, exempelvis för attraktiv landsbygd, stadsmiljö eller naturområde. Det gör att det inte går att ge en enkel definition. Yttrandet har därför inte inneburit någon åtgärd.*

KOFN föreslår även tillägg angående barnperspektivet, kulturperspektivet, mötesplatser för unga, tillgänglighet och folkhälsa under rubrikerna ”Barnperspektivet”, ”Tillgänglighet” och ”Hälsa”.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats i enlighet med yttrandet. Åtgärdsförslag är viktiga men behandlas inte i översiktsplaneringen utan i andra dokument.*

Avseende texten om att Haninge strävar efter att utgöra en av Sveriges bästa idrottskommuner föreslår KOFN följande skrivning: ”Haninge strävar, bland annat genom sitt Idrottspolitiska program, efter att förbättra folkhälsan och bli en stark idrottskommun. För att uppnå detta (...)” KOFN skriver även att ”Haninge idrottscampus” nämns i samrådsförslaget även men det rätta namnet är Sportcampus Sweden.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har reviderats i enlighet med yttrandet.*

KOFN föreslår att rubriken ”Kultur och kulturmiljö” byts ut till tre separata rubriker; Kultur (text som behandlar kultur i allmänhet), Konst i det offentliga rummet (text som handlar om konstnärlig gestaltning i det offentliga rummet) och Kulturmiljö (text som behandlar kulturmiljöfrågor). KOFN föreslår en ny text till rubriken Kultur i översiktsplanen som beskriver ämnet på ett fylligare sätt.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning delas rubrikerna Kultur och Kulturmiljö upp i var sin rubrik och kompletteras med fylligare text samt korrigeringar i kulturmiljökartan tillsammans med kultur- och fritidsförvaltningen. Översiktsplanen kompletteras med förslag på ny text under rubrik Kultur i enlighet med yttrandet. Konstnärlig gestaltning behandlas inte i Översiktsplanen.*

KOFN föreslår följande nya riktlinje för kultur ”Haninge ska ha ett rikt och tillgängligt kulturliv för alla medborgare då ett starkt kulturliv bidrar till en hållbar drivkraft i Haninges utveckling.” KOFN föreslår även en ny text till rubriken ”Kulturmiljö” som beskriver ämnet på ett mer nyanserat och fylligt sätt.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med text om kulturmiljö i enlighet med yttrandet. Ingen ny riktlinje har tillförts men brödtexten har kompletterats med föreslagen formulering.*

KOFN föreslår att riktlinjen för kulturmiljön ändras till ”I samband med förändringar i alla bebyggd miljö beaktas kulturhistoriska, social och estetiska värden samt vid förändringar inom eller i närheten av särskilt värdefulla kulturmiljöer tas särskild hänsyn till de kulturhistoriska värdena.”

Förvaltningens kommentarer: *Riktlinjen har reviderats till ”I samband med förändringar i bebyggd och obebyggd miljö beaktas kulturmiljön och särskild hänsyn tas till kulturhistoriska värden.” Brödtexten har även kompletterats med förklaring att kulturmiljö inkluderar såväl kulturhistoriska, sociala och estetiska värden.*

KOFN uppmärksammar i sitt yttrande några felaktigheter på kulturmiljökartan och föreslår även att riksintressen för kulturmiljövården inte enbart visas på riksintressekartan utan även på kulturmiljökartan. Det skulle ge en heltäckande bild av kommunens värdefulla kulturhistoriska miljöer. Vidare föreslås att byggnadsminnen ska redovisas.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har felaktigheterna korrigerats och kulturmiljökartan har kompletterats med riksintressen för kulturmiljövården och med kulturmiljöer i kust och skärgård. Byggnadsminnen behandlas inte i översiktsplanen och har därför inte tillförts.*

Socialnämnden

Socialnämnden (SON) ställer sig positiva till översiktsplanen. SON skriver i sitt yttrande att de ser det som en angelägenhet att målgrupper med funktionsnedsättningar beaktas i den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön liksom vid byggande av bostäder. Detta i syfte att skapa en hållbar utveckling och en god livsmiljö för alla.

Förvaltningens kommentarer: *I samrådsbehandlingen lyfts detta perspektiv fram under rubriken ”Kvalitet och innehåll”. Inför granskning har texten utvecklats med yttrandet i åtanke.*

Stadsbyggnadsnämnden

Stadsbyggnadsförvaltningen (SBF) ser positivt på att en ny översiktsplan tas fram. De skriver att samrådsförslaget har en ambitiös omfattning och lyckas på ett bra sätt ge en bild av kommunens framtida utveckling. SBFs yttranden har sammanställts under rubriker nedan.

Övergripande synpunkter

Inledningsvis skriver SBF att tydliga visioner sätts upp inom klimat- och miljöområdet, visioner som borde belysas och ges innehåll i följande material. Bland annat bör till exempel översvämningar till följd av havsnivåer och extrema regn belysas bättre i planens inledande delar.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har översiktsplanens inledande delar kompletterats i enlighet med yttrandet.*

I samrådsmaterialet påpekas många gånger att ny bebyggelse ska tillkomma i kollektivtrafiknära lägen, men lika viktigt är att se till annan infrastruktur såsom befintligt eller planerat kommunalt VA. Översiktsplanens intentioner behöver stämmas av med den VA-plan som för närvarande befinner sig i slutet av ett remisskede.

Förvaltningens kommentarer: VA-planen är inte styrande för utpekande av nya områden i Översiktsplanen. Yttrandet har därför inte inneburit några förändringar.

Kartmaterial

Strukturplanerna behöver ett mer detaljerat innehåll kring grönytor och grönstråk. Grönstrukturplanen är svårläst och behöver förenklas. De svaga gröna sambanden mellan stockholmsregionens gröna kilar måste åskådliggöras tydligare.

Förvaltningens kommentarer: Strukturkartornas innehåll har reviderats med yttrandet i åtanke. Grönstrukturkartan har kompletterats med tydligare layout av svaga gröna samband.

Omvärldstrender

Bland långsiktiga trender saknas något om hur anpassning till ett blötare klimat ska ske. Bland annat görs det genom att lokalisera och utforma ny bebyggelse så att konsekvenser vid extremväder minimeras. Lokalisering är viktig och relaterar både till höjda havsnivåer och till intensiv nederbörd.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har översiktsplanen kompletterats med skrivningar om anpassning till ett blötare klimat.

Nationella och regionala mål

Komplettera gärna texten om översvämningdirektivet med någon mening om Länsstyrelsens arbete med nederbördsrelaterade översvämningar i det regionala arbetet med översvämningdirektivet.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har reviderats i enlighet med yttrandet.

Utbyggnadsstrategi

Utbyggnadsstrategi 4-5 handlar om byggande längs kusten vilket, om det sker i större omfattning och på fel plats, ger en mer utglesad och ohållbar bebyggelseutveckling. Strategierna är otydligt formulerade och stämmer inte med översiktsplanens huvudinriktning vilket skapar osäkerhet om vad kommunen vill. Bebyggelseutvecklingen längs kusten bör ske på ett mycket försiktigt sätt och inriktas på att utveckla befintliga skärgårdssamhällen utifrån sina respektive förutsättningar, se vidare avsnittet angående Utredningsområde Årsta Havsbud.

Förvaltningens kommentarer: För flera av Hanninges kommuninvånare är det attraktivt och eftersträvanvärt att bo på landsbygden, vid kusten eller i skärgården. Översiktsplanens utbyggnadsstrategi 4 visar att kommunen vill kunna erbjuda detta alternativ. Utveckling på landsbygd, kust och skärgård ska ske med hänsyn till de värden som kännetecknar dessa områden. Utbyggnadsstrategi 4 och 5 har slagits ihop till en strategi, nr 4, och har förtydligats inför granskning.

En strategi för att skapa ett robust och klimatsäkert samhälle saknas och behövs för att visa på konsekvensen av ambitiösa visioner.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har text tillförts som beskriver robust samhällsstruktur.

Det bör förtydligas varför ambition om ytterligare ca 9 000 bostäder har valts, eftersom det enligt översiktsplanens utbyggnadsstrategier är tydligt att det finns utrymme att bygga betydligt mer.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanens utbyggnadsstrategier har förtydligats. Valet av 9 000 nya bostäder har även förtydligats med förklaringen att det är den mängd som krävs för att Haninge ska utvecklas i takt med regionen.

Bebyggelseutveckling

SBF ger följande förslag till komplettering av riktlinje under rubriken ”Tätortsbandet växer”: ”All ny bebyggelse såväl inom som utom tätorten lokaliseras i direkt anslutning till befintlig. Inom tätorten eftersträvas förtätning med hög grad av funktionsblandning. Utanför tätorten tillkommer bebyggelse i huvudsak i anslutning till befintlig bebyggelse med förutsättningar för kollektivtrafikförsörjning och i närhet till befintligt eller planerat kommunalt vatten och avlopp”.

Förvaltningens kommentarer: VA-planen är inte styrande för utpekande av nya områden i Översiktsplanen. Yttrandet innebär därför ingen förändring inför granskning.

SBF föreslår att Hemfosa tas bort från kapitlet ”Här växer vi som mest”. Likaså från tabellen med företagsområden.

Förvaltningens kommentarer: I Hemfosa kan möjlig tillväxt ske i framtiden men Hemfosa har tagits bort från formuleringen där det framgår var kommunens största utbyggnad förväntas ske. Strukturkartan för Hemfosa har även reviderats.

Det saknas riktlinje för enstaka förtätningar utanför tätorten. En sådan riktlinje är bland annat viktigt för bedömningen av förhandsbesked för enstaka förtätningar d.v.s. 1-3 avstyckningar. En riktlinje bör formuleras i samråd med bygglovsenheten och med hänsyn till gällande formulering i PBL.

Förvaltningens kommentar: Antalet tomter/avstyckningar är sådant som bygglov/plan får hitta gemensam tolkning av ingen ny riktlinje tillförs översiktsplanen inför granskning.

Skillnaden mellan planerade områden och idéområden på kartan över arbetsplatser och näringsliv är mycket oklar och flera utpekade områden är felaktiga, då dessa inte har den statusen i dagsläget. Kategoriseringen behöver ses över så att kartan visar korrekt information.

Förvaltningens kommentarer: Text och karta om arbetsplatser och näringsliv har reviderats med yttrandet i åtanke.

Lillsjön vid Jordbro företagspark är på gröstrukturkartan utpekade som tätortsnära grönområde och gröonstråk, samtidigt som den på kartan för arbetsplatser och näringsliv är utpekad som utvidgningsområde för företagsparken. Lillsjön är viktig som en del av de ekologiska länkarna mellan Tyresta- och Hanvedenkilen, som redan idag är mycket försvagade. Sambandet är av regional betydelse och finns bland annat utpekad i RUFSS 2010. Exploateringen av Lillsjön riskerar också att förorena grundvattnet i Stockholmsåsen samt det ytvatten som rinner av mot Husbyån.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har de gröna kälarnas utbredning tydliggjorts på karta och det framgår att en utvidgning ska ske med hänsyn till reservvattentäkten Hanveden. Yttrandet medför inga geografiska revideringar i översiktsplanen.

SBN föreslår följande tillägg i text: ”Flera fritidshusboende har omvandlats till åretruntboende. I VA-planen redovisas kommunens utbyggnadsplaner för kommunalt vatten- och avlopp. Ny bebyggelse i kommunen planeras som förtätning i områden där kommunalt vatten och avlopp planeras byggas ut. Inga detaljplaner tas fram för nya fritidshusområden. Däremot kan enskilda fritidshus byggas.”

Förvaltningens kommentarer: VA-planen är inte styrande för utpekande av nya områden i Översiktsplanen. Riktlinjen har därför inte ändrats. Av samma anledning ändras inte heller brödtexten enligt yttrandet. Inför granskning har dock översiktsplanen kompletterats med hänvisning till och beskrivning av VA-planen.

I stycket om "Kustnära bebyggelse" borde det finnas något om anpassning av ny bebyggelse till stigande havsnivåer. Texten bör kompletteras med något om att tillgången till vatten ofta är begränsad och det faktum att risken för saltvatteninträngning är större i dessa områden. SBN ger följande förslag till riktlinje: "I kustnära områden [...] förutsättningar för kollektivtrafikförsörjning samt förutsättningar för hållbar vattenförsörjning av god kvalitet".

Förvaltningens kommentarer: Riktlinjer för ny bebyggelse i relation till risk för översvämning till följd av stigande havsnivåer behandlas i kapitlet "Miljö- och riskfaktorer". Riktlinjer för vattenförsörjningen behandlas i kapitlet "Vatten och avlopp". För mer detaljerad information om vattenförsörjningen har översiktsplanen kompletterats med hänvisning till kommunens styrdokument för vatten.

Kvalitet och innehåll

Kapitlet "Kvalitet och innehåll" bör kompletteras med en egen underrubrik för "Ett robust och klimatsäkert samhälle", "Klimatperspektivet" eller liknande. Där kan utdrag ur kapitlet Miljö- och riskfaktorer som anses extra viktiga sammanfattas (på samma sätt som texterna under Närhet till naturen). Framförallt här anser vi att det är viktigt att belysa klimataspekten om visionen är viktig. (s.28)

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletterats med skrivningar om ett robust och klimatsäkert samhälle.

SBN anser att listan över värdefulla kulturmiljöer är väldigt detaljerad och föreslås att den flyttas till kapitlet om Riksintressen. De anser vidare att det bör finnas en egen rubrik för Kulturmiljöer.

Förvaltningens kommentarer: Listan över värdefulla kulturmiljöer inkluderar flera kulturmiljöer som inte är riksintressen. Av den anledningen har listan inte flyttats. Inför granskning har "Kultur" och "Kulturmiljö" fått var sin rubrik.

Mark- och vattenanvändning

SBN framhåller att omvandlingen av Norrby medför att vi behöver säkerställa en god dagvattenhantering. Till följd av klimatförändringar kan vi förvänta oss att vattennivåerna i Drevviken kommer att höjas, förutsatt den idag gällande vattendomen som reglerar vattennivån i Tyresån inte ändras. Ny bebyggelse behöver därför lokaliseras utanför områden som riskerar att översvämmas.

SBN föreslår följande förslag på ny text: "Dagvattenhantering är en särskilt viktig fråga för Norrby gårde som redan idag tidvis fungerar som en våtmark som naturligt fördröjer och renar dagvatten. En framtida dagvattenpark skulle möjliggöra rening och fördröjning av dagvatten bland annat från Norrby, Brandbergen, väg 73 samt den nya trafikplatsen."

Förvaltningens kommentarer: I samrådsbehandlingen framgår redan att god dagvattenhantering behöver säkerställas vid omvandlingen av Norrby. Skrivningen kvarstår inför granskning.

Norrbysocknen är i översiktsplanen utpekad som utredningsområde. Förvaltningen ställer sig tveksam till utpekandet och anser att det är av stor vikt att Norrbysocknen får behålla sin funktion som tätortsnära grönområde med de höga naturvärdena och nyckelbiotoperna bevarade.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har översiktsplanen förtydligats med att utredningsområdet för Norrbyskogen inte har en geografisk avgränsning. Det kvarstår som utredningsområde och framtida utredningar får visa om området är lämpligt för utveckling.*

För Vendelsö finns utvecklingsprogram framtaget som översiktsplanen bör hänvisa till.

Förvaltningens kommentarer: *En hänvisning till Vendelsö utvecklingsprogram har tillförts.*

För Norrby, Vendelsö, Vendelsömalm och Brandbergen finns ingen strukturkarta vilket försvårar för läsaren.

Förvaltningens kommentarer: *Strukturkartorna behandlar de pendeltågsnära utvecklingsområdena från utbyggnadsstrategi 1 och 2. Beskrivningarna av ovan nämnda områden har kompletterats med inzoomade kartor från markanvändningskartan.*

SBN föreslår följande förslag till ny text i kapitlet om Vendelsö och Gudö: "Befintliga enskilda avlopp i Lyckebyn, Högdalen och Källtorp ska i framtiden anslutas till kommunalt avlopp.

Dagvattenproblematiken i området kring Lillängsvägen är speciellt svår eftersom området ligger i en topografisk sänka. Vid skyfall eller långvariga regn kommer området riskera att översvämmas, varför översvämningssytor i området måste reserveras. Som komplement är det viktigt att planläggning i områden uppströms från Lillängsvägen sker med fördröjningsmagasin."

Förvaltningens kommentarer: *Dagvattenproblematiken kring Lillängsvägen beskrivs redan i samrådshandlingen och kvarstår inför granskning. Yttrandet har därför inte medfört någon ändring.*

Texten om Vega är kort beskriven och skulle behöva utvecklas lite mer.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har beskrivningen av Vega kompletterats.*

Formuleringen att exploatering i den gröna kilen mellan Tyresta och Hanveden i första hand ska lokaliseras i områdets sydvästra del öppnar för en ökad exploatering. Om detta inte är avsikten bör formuleringen ändras och istället tydliggöra att exploatering kan ske med inte på bekostnad av grönkilen och dess funktion.

Förvaltningens kommentarer: *I översiktsplane framgår att de två föreslagna platserna för en eventuell utvidgning av Jordbro företagspark riskerar att stå i konflikt med riksintresse för friluftslivet och med den regionala grönstrukturen.*

Enligt VA-avdelningens budget planeras en dagvattenanläggning i delar av Dammträsk som i dagsläget naturligt fördröjer och renar dagvatten. I strukturplanen för Vega är delar av detta område olämpligt utpekade som exploateringsområde.

Förvaltningens kommentarer: *Geografiskt utpekade områden i översiktsplanen ska ses som ungefärliga. De kan komma att ändras efter vidare utredning. Utpekade område vid Dammträsk har reviderats med yttrandet i åtanke.*

En beskrivning av, samt riktlinje för, grönkilen mellan Rudans friluftsområde och Tyresta nationalpark saknas.

Förvaltningens kommentarer: *Grönstrukturkartan har kompletterats med tydligare illustrationer av svaga gröna samband.*

SBN föreslår följande förslag på ny text under kapitlet Regionala stadskärnan/Unikt läge nära naturen: ” När stadskärnan förtätas behöver flera nya kvartersparker utvecklas för att säkra en god parktillgång samt för att stärka ekologiska samband. I tät stadsbebyggelse är det extra viktigt att planera dagvattenhanteringen så att flöden i samband med stora regn inte orsakar skada på byggnader. Fördröjningsytorna har även en viktig reningsfunktion och bidrar till den estetiska gestaltningen”.

Förvaltningens kommentarer: I översiktsplanen uttrycks tydligt behovet av grönytor, bland annat genom beskrivning av att det ska finnas fyra olika typer av grönytor inom varje kommunal del. Vilken typ av grönytor som behövs skiljer sig åt beroende på område i kommunen. Det är något som utreds i detaljplanläggning. Yttrandet har därför inte inneburit någon ändring.

Strukturkartan över Jordbro stämmer inte överens med texten.

Förvaltningens kommentarer: Strukturkartan för Jordbro har reviderats inför granskning.

Idé till utbredning av Håga industriområde öster om Nynäsbanan föreslås i kartan ”arbetsplatser och näringsliv”. Det utpekade området har flertalet fasta fornlämningar och fornlämningsområden i form av gravfält. Förvaltningen bedömer därför att området inte är lämpligt för exploatering.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning tydliggörs att utpekade platser som är markerade som idéer till nya företagsområden inte har någon bestämd geografisk avgränsning. Utpekade platser kvarstår inför granskning och vidare utredningar får visa vilka delar av dessa platser som är lämpliga för utveckling.

I strukturkartan för Västerhaninge är Åbylund angivet som förtättningsområde, men inte exempelvis centrala Åby, som är ett stationsnära läge.

Förvaltningens kommentarer: Strukturkartan för Västerhaninge har reviderats med yttrandet i åtanke.

Det bör förtydligas att utbyggnaden av Hemfosa ligger senare i tiden än den utveckling som föreslås för övriga tätorter. Cirkeln som visar den tänkta förtättningszonen runt Hemfosa bör göras mindre än övriga eftersom den här endast avses att vara 600 meter. Ur VA-synpunkt ligger Hemfosa långt från befintligt kommunalt VA och enligt VA-planen finns inga planer på att bygga ut kommunalt VA till området. Utbyggnad i Hemfosa riskerar med stor sannolikhet att leda till krav på utbyggnad. VA-avdelningen anser därför att utveckling kring Hemfosa inte är att rekommendera. I annat fall får VA-planen omvärderas och omprioriteras.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har Hemfosa tagits bort från uppräknningen av var Haninge växer som mest. Förtättningszonen runt Hemfosa har minskats till 600 meter. Med hänsyn till det goda kollektivtrafikläget bedöms det dock i framtiden finnas goda möjligheter till utveckling i Hemfosa trots att det innebär utbyggnad av VA. Förslag på utbyggnadsytorna i Hemfosa kvarstår men ytornas utbredning har reviderats.

SBN är tveksamma till utpekandet av utredningsområdet norr om Årsta Havsbad. Platsen är svårtillgänglig och saknar service. Utbyggnad i området är inte prioriterad enligt den föreslagna utbyggnadsstrategin i översiktsplanen och strider mot planens huvudinriktning.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har förtydligats att utredningsområdet norr om Årsta Havsbad inte har en geografisk avgränsning. Förslaget om utredningsområde kvarstår med syftet att framtida utredningar får visa om området är lämpligt för utveckling.

SBN föreslår att skrivningen om var på Dalarö som ny bebyggelse framförallt kan tillkomma ska kompletteras med att dessa tillkommer där utbyggnad av kommunalt vatten och avlopp planeras.

Förvaltningens kommentarer: Förslaget innebär inga ändringar inför granskning med anledning av att VA-planen inte anses vara styrande för översiktsplanen.

Bebyggelsens funktioner

SBN saknar en långsiktig plan för snödeponi då Norrby gärde kommer att försvinna som uppläggningsplats.

Förvaltningens kommentarer: Frågan hanteras inte i översiktsplanen och innebär därför ingen ändring inför granskning.

SBN föreslår att tankarna kring spårvägsförbindelsen i Handen utvecklas.

Förvaltningens kommentarer: Parallellt med framtagande av ny översiktsplan har genomförts en första utredning av denna fråga. Översiktsplanen har reviderats utifrån resultatet av utredningen. Nya spårsträckningar har lagts till i granskningsbehandlingen.

SBN föreslår att översiktsplanen kompletteras med en riktlinje om planering för cykelförvaring både sommar och vintertid i alla nya bostadsprojekt.

Förvaltningens kommentarer: Förslaget behandlas inte på översiktsplanenivå och innebär därför ingen ändring inför granskning.

Texten om kollektivtrafiken har stort fokus på spårtrafik. Busstrafiken behöver också lyftas fram. Buss är, och kommer att fortsätta vara, det huvudsakliga kollektivtrafikalternativet för en stor del av kommuninvånarna under överskådlig tid. Förslaget bör uttala att den nya stomlinjen på Tvärförbindelse Södertörn, som omnämns i texten, ska fortsätta genom Handen och längs Gudöbroleden genom Vendelsö, och att den fysiska planeringen måste ta höjd för det.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletteras med skrivningar om busstrafik.

SBN anser att infartsparkeringar är en komplex fråga och det kan belysas mer i texten samt att parkering bör få en egen rubrik och text från parkeringsstrategin.

Förvaltningens kommentarer: Förslaget behandlas inte på översiktsplanenivå och innebär därför ingen ändring inför granskning.

Fyrstegsprincipen kan beskrivas utförligare för att innebörden ska bli tydlig. Vad som menas med steg 1-åtgärder särskilt. Formuleringen i riktlinjen om god framkomlighet, säkerhetsstandard och miljöstandard ger inte så tydlig vägledning. Tillgänglighet för funktionshindrade i trafikmiljön och anpassning av busshållplatser och övergångsställen bör infogas i texten och kan med fördel formuleras som en riktlinje.

Förvaltningens kommentarer: Ovan nämnda förslag på tillägg finns beskrivet hos bland annat Trafikverket och fyrstegsprincipen bedöms inte behöva ytterligare beskrivning i översiktsplanen. Yttrandet innebär således ingen förändring i översiktsplanen.

I kapitlet om "Vatten och avlopp" har SBN uttryckt ett flertal förslag på ändringar av text och riktlinjer.

Förvaltningens kommentarer: Kapitlet om vatten och avlopp har reviderats i samråd med VA-enheten. I texten görs hänvisningar till befintliga dokument som VA-plan och Dagvattenstrategi som är vägledande. Ställningstaganden i översiktsplanen som inte redan beskrivs i lagtext eller i andra befintliga dokument beskrivs i riktlinjer.

I texten om "Översvämningar till följd av ökad nederbörd" bör ordet "ökad" bytas ut mot ordet "extrem". Det bör framgå att det gäller både skyfall och långvariga regn.

Förvaltningens kommentarer: *Ordet ökad står kvar. Texten har kompletterats med skrivning om att det även gäller långvariga regn.*

SBN föreslår i kapitlet "Avfall" följande nya riktlinje: "Kommunen ska arbeta för att möjliggöra bortförsel och lokalt omhändertagande med återföring av växtnäring från toaletter i sjö- och kustnära områden."

Förvaltningens kommentarer: *Synpunkten hanteras inte översiktsplanen och innebär därför ingen ändring inför granskning.*

Miljö- och riskfaktorer

SBN föreslår följande förslag på ny text i kapitlet om "Översvämningar":

"En förväntad effekt av klimatförändringen är att årsnederbörden i Sverige förväntas öka med 10-20 procent under det närmaste seklet, och korttidsnederbörden förväntas bli 20-30 procent större under samma tid. System för avledning och fördröjning av normala dagvattenflöden har en begränsad kapacitet. Vid tillräckligt stora regn kommer dagvattensystemens kapacitet inte att räcka till och följden blir att vattnet rinner på markytan – systemen bräddar. I befintlig bebyggelse innebär det en ökad risk för översvämningar och att behovet av riskreducerande åtgärder bör ses över. Vid nyexploatering kommer noggranna utredningar för dagvatten att utgöra ett viktigt underlag för att kunna utforma nya områden så att byggnader placeras utan risk för översvämningar.

För att de vattenflöden som avrinner ytledes inte ska ge skador på byggnader, störa tillgängligheten till sjukhus eller slå ut samhällsviktiga funktioner, måste lokalisering av bebyggelse och höjdsättning av omkringliggande mark ske med hänsyn till behovet av ytliga avrinningsvägar och tillfälliga ytliga vattenmagasin. Grundprincipen är att byggnader ska placeras på höjdparter och grönytor anläggs i lågstråk. Bebyggelse ska hållas borta från översvänningsområden och instängda områden där hanteringen av dagvatten kan bli svårhanterlig.

En översiktlig kartering för översvänningsutbredning vid skyfall har utförts för hela kommunen. Kartorna visar områden där det finns förutsättningar för översvämningar vid kraftig nederbörd. I markerade områden ska dagvatten och grundvatten utredas noggrant och i ett tidigt skede för att lokalisering av kommande exploatering ska ske med liten/ingen risk för översvämningar. Kartorna ger även en indikation om var det finns naturliga avrinningsstråk."

Förvaltningens kommentarer: *Hela texten rörande Vatten och avlopp samt riktlinjer har omarbetats. Här finns numera hänvisning till styrdokumentet VA-plan, Dagvattenstrategi, VA-policy i vilka dessa frågor också behandlas. I kapitlet Miljö- och riskfaktorer behandlas hur bebyggelseplanering ska ske för att hantera risker för översvämningar. En ny text rörande robust samhällsstruktur har också lagts till i översiktsplanen.*

SBN föreslår att riktlinjen om översvämningar även inkluderar *extrem nederbörd* samt att stryka meningen om avsteg. Nya riktlinjen blir enligt nämndens förslag "Ny bebyggelse planeras utan risk för översvämningar till följd av höjda havsnivåer eller extrem nederbörd. Länsstyrelsens riktlinjer för exploatering i riskområden för översvämning följs."

Förvaltningens kommentarer: *Riktlinjen revideras i enlighet med yttrandet men ordet extrem byts ut till ökad. Meningen om avsteg har flyttats till brödtexten.*

SBN skriver att riktvärden för buller på skol- och förskolegårdar anges i texten, men inte för bostäder. De saknar nya riktlinjer för studentlägenheter. Ett önskemål är också att i texten förklara utformningen och syftet bakom bullerkartans avstegsområde.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort och ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

Riksintressen

Det saknas en beskrivning av riksintresse 4:2, turism och friluftsliv ska särskilt beaktas.

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har reviderats i enlighet med yttrandet.*

Äldrenämnden

Äldrenämnden har inte lämnat något yttrande på översiktsplanens samrådshandling.

Förvaltningens kommentarer:--

6.4 Haninges kommunala bolag och förbund

Södertörns Brandförsvarsförbund

Önskar vara en naturlig part i kommande detaljplanering och byggsamråd.

Förvaltningens kommentarer: *Ok, ingen åtgärd.*

SRV Återvinning AB

Vi har inte så mycket att påpeka i ert underlag men jag skickar med en lathund som ni gärna får ha i åtanke när ni planerar vägar och avfallshanteringen.

Förvaltningens kommentarer: *Ingen åtgärd.*

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund

Begrepp som ”avsteg” eller ”avstegsfall” har i och med den nya förordningen (SFS 2015:216) blivit överflödiga och bör inte användas i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort och ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

Även om Haninge kommun har färre än 100 000 invånare bör kommunen ta fram en bullerkartläggning.

Förvaltningens kommentarer: *I samrådsförslaget finns Bullerkartering som en av flera identifierade planerings- och utredningsinsatser som föreslås i den fortsatta planeringen. Ingen åtgärd inför granskning.*

Det är oklart hur en eventuell nyetablering eller utvidgning företagsområdena i Jordbro, Krigslida och Hemfosa ska ske.

Förvaltningens kommentarer: *Texterna om företagsområden har förtydligats. Ytorna har ersatts med numrerade symboler för att förtydliga att avgränsning också behöver utredas.*

Förbundet vill påpeka vikten av att i tidigt skede avsätta ytor för skolbarnen utomhusvistelse.

Förvaltningens kommentarer: *Detta är viktigt i detaljplaneringen. Hör dock inte hemma översiktsplanen. Ingen åtgärd.*

Halvön Gålö är omgiven av kustvattnen Fåglaröfjärden, Sandemars fjärd och Horsfjärden, inte Mysingen som anges på sidan 50.

Förvaltningens kommentarer: *Ok, den felaktiga beskrivningen åtgärdas.*

En översikt av förorenade områden bör finnas med i översiktsplanen.

Förvaltningens kommentarer: *Förvaltningen har valt att inte ha med denna typ av kartinformation. Då denna kunskap och tillämpningen ligger på en mer detaljerad nivå. Ingen åtgärd.*

God kemisk vattenstatus ska vara uppnått senast 2015 och inte senast 2021 som angett under ”Blåstruktur”

Förvaltningens kommentarer: *EU:s ramdirektiv säger år 2021. Ingen åtgärd.*

På sidan 71 anges att det finns 4 vattenförekomster i kommunen. Då det finns fler ska planen kompletteras med uppgifter om dessa. Haninge kommun har i dagsläget ett trettiotal vattenförekomster.

Förvaltningens kommentarer: *Den felaktiga beskrivningen har åtgärdats.*

6.5 Haninge kommuns rådgivande organ

Föreningsrådet

Faktadelarna, som gäller det nuvarande Haninge verkar rikta in sig på näringsliv, utbyggnad av boende och företagsamhet. Vi saknar en inventering av nuvarande skolor, gymnastiksalor och övriga idrottsanläggningar. Detta bör gälla både kommunala som privata verksamheter.

Vad gäller framtida behov av skolor och motionsanläggningar så behövs även här en redovisning hur mycket av dessa som behövs och vart dessa bör ligga, då befolkningen ökar år från år.

Skolor och idrottshallar har traditionsenligt legat i nära anslutning. Till varandra. Skall det vara så i framtiden då många väljer att gå i skolan i en annan del av kommunen än där man bor?

Lokalbehovet för kommunens föreningsliv är inte uppmärksammat. Vi vet att behoven är olika, men att det finns önskemål om föreningslokaler som kan delas av flera föreningar i samverkan av mötesrum, kopiering och förvaring av handlingar mm. Hur stort är behovet och av vilka typer av lokaler, samt vilka föreningar är intresserade av detta? Inventera befintliga lokaler som skulle kunna fungera för föreningslivet.

Vi anser att en redovisning enligt ovan görs med en framtidsplan likaså.

Förvaltningens kommentarer: *Det är inte översiktsplanens roll att inventera och redovisa skolor, gymnastiksalor och övriga idrottsanläggningar eller att ta upp föreningslivets lokalbehov. Ingen åtgärd.*

Beredningen för mänskliga rättigheter

Det är eftersträvanvärt att översiktsplanen, mot bakgrund av sin betydelse för kommunens fysiska planering, redovisar hur medborgardialog använts i framtagandet av planen.

Förvaltningens kommentarer: *Både i samrådsredogörelsen och i planförslaget har detta beskrivits.*

Beredningen ser ett stort behov av att tydliggöra och konkretisera hur Haninge kommun ska uppnå likvärdiga möjligheter på bostadsmarknaden. Beredningen vill även lyfta fram behovet av billiga hyresrätter samt hur behov hos äldre och funktionsnedsatta ska tillfredställas. Beredningen vill även se tydligare och konkreta åtgärder för att skapa en varierad bostadsmarknad som präglas av ”en bostad för alla”.

Förvaltningens kommentarer: Kommunens mål för bostadsförsörjningen genomgår en revidering i samband med att översiktsplanen tas fram. I översiktsplanen redovisas förslag till nya reviderade mål i granskningskedet.

Kommunala handikapprådet

Rådet vill att det ska finnas ett bredare tillgänglighetsperspektiv i översiktsplanen och påminner även om att tillgänglighet även innefattar personer med kognitiv funktionsnedsättning.

Förvaltningens kommentarer: Tillgänglighetsperspektivet hanteras i ett annat styrdokument och lyfts därför endast översiktligt i översiktsplanen. Översiktsplanen nämner redan kognitiv funktionsnedsättning i samband med tillgänglighetsperspektivet. Ingen åtgärd.

6.6 Politiska partier i Haninge kommunfullmäktige

Socialdemokraterna i Haninge

Håller med om att arbetsplatser och bostäder bör blandas. Pekar ut Handens industriområde samt verksamhetsområdena längs Söderbyleden som områden där de vill komplettera med bostäder.

Förvaltningens kommentarer: Handens industriområde är i planförslaget utpekad som ett förändringsområde det vill säga ett område som kan komma innehålla just bostäder. Vad gäller verksamhetsområdena längs Söderbyleden, Brandbergens norra respektive södra företagsby så föreslås i Översiktsplanen inga tillkommande bostäder i dessa områden. I Brandbergens utvecklingsprogram(BUP) står att utveckling av näringslivet ska, i så hög utsträckning som möjligt, ske på ett sätt där bostäder och arbetsplatser kan samlokaliseras. I väster gränsar Brandbergen till den regionala stadskärnan Haninge. Med tanke på den bebyggelseutveckling och befolkningstillväxt som sker där är det på sikt önskvärt att Handen och Brandbergen växer ihop genom en ny koppling över väg 73. Det skogsklädda området mellan Brandbergens företagsbyar skulle då kunna utvecklas med både bostäder och verksamheter. Lämplig utveckling i Brandbergens företagsbyar och i Handens industriområde är sällanköpshandel, industri, lättare verksamhet och kontor och utbildning. Planförslaget har kompletterats med texter från BUP.

Vill ha kvar de fördjupade översiktsplanerna för kust och Ornö.

Förvaltningens kommentarer: Översiktsplanen har kompletterats med information om att de fördjupade översiktsplanerna för Årsta, Ornö och Kustplanen upphör att gälla i samband med antagande av ny översiktsplan.

Vänsterpartiet

I yttrandet framgår önskemål om att ett visst antal av de 600 bostäder/år ska vara hyresrätter med rimlig hyra.

De ställer sig kritiska till utredningsområdet nordost om Årsta havsbad och menar att det kommer bli dyrt att bo där och långt ifrån alla kommer ha en chans att bosätta sig där.

Förvaltningens kommentarer: I planförslaget har en ny riktlinje formulerats som lyder ”Attraktiva boendemiljöer planeras för alla inkomstgrupper.” Utredningsområde nordost om Årsta Havsbad kvarstår, texten har utvecklats och där står bland annat att utredningsområdet ska innehålla en blandning av småhus och flerfamiljsbus för människor med olika behov och önskemål.

Behov av offentliga platser som inte ramar in av kommers.

Förvaltningens kommentarer: I planförslaget delen "Rum för möten" framhålls vikten av offentliga rum som är mångsidiga och tillgängliga för alla, vilket möter synpunkten.

Avsteg från bullerreglerna från Gudö till Tungelsta anses inte rimligt.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort och ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).

Klimat och miljö, begreppet hållbarhet behöver definieras

Förvaltningens kommentarer: I ordförklaringen ges begreppet hållbar utveckling en beskrivning.

Bra att bygga mer bostäder. Understryker vikten och behovet av hyresrätter i alla kommundelar.

Förvaltningens kommentarer: Det finns redan en riktlinje om att det i varje kommundel ska planeras för ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Ingen åtgärd.

Låt bli att bygga norr om Årsta havsbad, utan satsa på billiga bostäder och bostäder för unga, studenter, låginkomsttagare och pensionärer.

Förvaltningens kommentarer: Utredningsområdet kvarstår och det finns redan en riktlinje om att det i varje kommundel ska planeras för ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer.

Dalarö Utö Ornö Socialdemokratiska förening

Kulturmiljö, hävdas att det saknas kulturmiljöplatser på Utö, Ornö och Muskö?

Förvaltningens kommentarer: Den redovisning av kulturmiljöer som finns i FÖP Ornö samt Kustplanen skall kompletteras i planförslaget. Vad gäller Muskö har material från nyligen genomförd kulturmiljöinventering lyfts in i planförslaget.

Även här lyfts behovet av billiga bostäder och hyresrätter.

Förvaltningens kommentarer: Det finns redan en riktlinje om att det i varje kommundel ska planeras för ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Ingen åtgärd.

Hänvisar till att ÖP tar ställning för en fördubbling av befolkningen på Dalarö och bedömer det som realistiskt.

Förvaltningens kommentarer: Felaktigt påstående om att planförslaget tar ställning till fördubbling. Det som redogörs för i planförslaget är att genomförd förstärkt färskvattenförsörjning samt planering av uppgradering av reningsverk säkerställer vatten och avloppsförsörjning för cirka 4000 personer.

Se till att planerat byggande på Dalarö blir permanentbostäder snarare än sommarstugor.

Förvaltningens kommentarer: Kommunen planlägger inga nya fritidsområden sedan lång tid tillbaka och inga nya föreslås i planförslaget. Hur enskilda fastighetsägare använder sina hus är inget som kan styras, vare sig av ÖP eller på annat vis.

Vid planerat byggande, gör en analys av vilken befolkningssammansättning kommunen eftersträvar.

Förvaltningens kommentarer: Kommunen planerar inte för någon särskild befolkningssammansättning. Däremot vill man planera för ett samhälle som är både långsiktigt hållbart och attraktivt för så många olika människor som möjligt.

Viktigt med billiga bostäder, även i attraktiva lägen i skärgården.

Förvaltningens kommentarer: Det finns redan en riktlinje om att det i varje kommunal ska planeras för ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Sen att "bygga billigt i attraktiva lägen" är en mycket svår uppgift då det redan är tufft att bygga billigt överhuvudtaget. Ingen åtgärd.

6.7 Föreningar och övriga

Tyresåns vattenvårdsförbund

Anser att Norrby gårde ska utnyttjas för fördröjning och rening av dagvatten och pekar på konflikten i att gårdet är utpekad som ett möjligt etableringsområde för verksamheter.

Förvaltningens kommentarer: Texten om Norrby gårde har förtydligat att dessa två olika anspråk finns på marken.

Rekommenderar kommunen att ta fram en klimatanpassningsplan med utgångspunkt i Länsstyrelsens riskhanteringsplan.

Förvaltningens kommentarer: Rekommendationen är tillförd i delen Fortsatt planering.

Bör lägga till att utnyttja grönytor som tillfälliga översvämningssytor vid stora regn och att dagvatten ska fördröjas.

Förvaltningens kommentarer: Det finns redan beskrivet samt en riktlinje om detta i planförslaget. Ingen åtgärd.

Målet att dagvatten från Handen ska renas bör preciseras så att det framgår att det ska renas så mycket så att god ekologisk och kemisk status uppnås.

Förvaltningens kommentarer: Mål rörande dagvatten hanteras i Dagvattenstrategin. Ingen åtgärd.

Lägg till mål om att vid planläggning förhindra eller kompensera för förlust av ekosystemtjänster. Ekologisk kompensation bör även gälla vattenmiljöer om de försämras vid ny markanvändning.

Förvaltningens kommentarer: Inför granskning har riktlinjen om ekosystemtjänster utvecklats vilket innebär att planläggning och skötsel av natur- och parkmark ska bidra till att ekosystemtjänsterna värnas och utvecklas. Texten kompletteras även med att hänsyn ska tas till befintliga ekosystemtjänster och att om möjligt förhindra att dessa går förlorade alternativt ekologisk kompenseras, samt att detta gäller både grön- och blåstruktur. För vidare information se kommunens kommande naturvårdsplan.

Svenska kyrkans Stockholms stift

En del av fastigheten Åby 1:1 ligger på västra sidan av väg 73 i direkt anslutning till Fors industriområde som i förslaget till översiktsplan pekas ut som ett område som ska utvecklas för ytterligare verksamheter. Förslaget anger också möjligheterna till utvidgning av verksamheten i anslutning till trafikplatsen. PLT anser att den utvecklingen även bör omfatta den delen av vår fastighet Åby 1:1.

Förvaltningens kommentarer: Planförslaget kommer att förändras så att idéer till nya företagsområden enbart markeras med en numrerad symbol i kartan samt beskrivs mer utförligt i text. Detta för att avgränsningen ännu inte är bestämd utan skall utredas i samband med att planläggning aktualiseras.

Byggsossen - byggnads socialdemokratiska förening Haninge

Mycket är bra i förslaget till översiktsplan men många aspekter kan förtydligas och uppmärksammas mer. Utbyggnad av småhus behöver inte alltid nödvändigtvis ligga nära kollektivtrafik och befintlig bebyggelse.

Förvaltningens kommentarer: Att bygga i kollektivtrafikenära lägen och i anslutning till befintlig bebyggelse är genomgående i utbyggnadsstrategierna. Riktlinjer finns formulerade som stödjer detta. Syftet är att minska bilberoendet och att medverka till ett mer hållbart samhällsbyggande. Ingen åtgärd.

Visst är det bra med cykel- och gångmöjligheter i centrum nära tätorter men Haninge är till stora delar glest bebyggd med långa avstånd där bilen är överlägsen. Detta får inte glömmas bort eller reduceras till en struntfråga.

Förvaltningens kommentarer: Se kommentar ovan. Då kommunen redan är bebyggd i delar som saknar bra kollektivtrafik så bedriver kommunen en aktiv planering med syftet att skapa bra infartsparkeringsmöjligheter parallellt med att verka för förbättrad kollektivtrafik.

Lägg ner pendeltågen under marknivå eller kanske hellre kulvertera pendeltågsstationen i Handenterminalen.

Förvaltningens kommentarer: Idéer har tidigare(innan denna ÖP-process) funnits om att bygga ovanpå pendeltågsstationerna i Handen och i Jordbro. Detta kanske är tekniskt möjligt men har ännu inte realiserats. Dessutom pågår detaljplanering av Handen, här prövas olika förslag på ökad tillgänglighet till Rudan. Ingen åtgärd.

Åkermark ska inte tas i anspråk för bebyggelse.

Förvaltningens kommentarer: Detta stöds i planförslaget vad gäller den mest värdefulla jordbruksmarken. Se planeringsinriktningar. Viss åkermark i närhet till pendeltågsstationerna föreslås dock exploateras. Ingen åtgärd.

Fler, säkrare och tryggare infartsparkeringar i Vendelsö.

Förvaltningens kommentarer: Kommunen arbetar kontinuerligt med infartsparkeringar tillsammans med Trafikförvaltningen (SL). Inget som pekas ut i ÖP-förslaget.

Knyt ihop områdena Österäng/Högdalen med Lyckeby.

Förvaltningens kommentarer: För att kunna föreslå nya vägsträckningar krävs att hela omkringliggande befintligt vägsystem studeras för att förstå hur trafiken kommer att omfördela sig och att säkerställa att inte nya trafikrelaterade problem skapas. Ingen åtgärd.

Flerfamiljshus i Vendelsö och i närhet till Drevviken.

Förvaltningens kommentarer: I planförslaget finns riktlinje som säger att det i varje kommunal del ska planeras för ett varierat utbud av bostadstyper och upplåtelseformer. Ingen åtgärd.

Överdäckning av väg 73 för att knyta samman Brandbergen med Handen möjliggör att flerfamiljshus kan byggas.

Förvaltningens kommentarer: I planförslaget finns redan följande riktlinje: "Sambanden och tillgängligheten till omgivande stadsdelar och Rudans friluftsområde stärks. På sikt byggs Handen ihop med Brandbergen och Vega." Ingen åtgärd.

Kommunen måste i ÖP beakta att det planeras och etableras bergtäkter och krossar som inte tar hänsyn till de problem och miljöskador som de vållar.

Förvaltningens kommentarer: *Texten om materialförsörjning utvecklas med formuleringar i enlighet med Länsstyrelsens yttrande. Inga platser pekas ut i ÖP, dessa får utredas från fall till fall.*

Vill se mer utbyggnad även nära befintliga bostäder på landet, och tycker inte att småhus behöver ligga kollektivtrafikhäna.

Förvaltningens kommentarer: *Detta är inte i enlighet med utbyggnadsstrategier och riktlinjer som säger att bebyggelsen i huvudsak ska tillkomma i anslutning till befintlig bebyggelse med förutsättningar för kollektivtrafikförsörjning. Ingen åtgärd.*

Hästrikedomen behöver tas tillvara. Nätverket rid o körvägar bör byggas ut och bli heltäckande. En led som förbinder Tyresta by norr ut i Lyckeby dalgång

Förvaltningens kommentarer: *Texten om hästar har reviderats. I övrigt så hanteras frågorna i hästpolicyen.*

Muskö kulturförening/ Muskö pensionärsförening, Lars Vestersköld/Solveig Humla

Otydligt om kustplanen ska gälla fortsatt. Anser att den ska det eftersom kustfrågorna är styvmoderligt behandlade i ÖP

Förvaltningens kommentarer: *Översiktsplanen har kompletterats med information om att de fördjupande översiktsplanerna för Årsta, Ornö och Kustplanen upphör att gälla i samband med antagande av ny översiktsplan. Nya fördjupande översiktsplaner kan vid behov komma att tas fram för både fastlandet och i skärgården.*

Anser att skrivningarna om bebyggelse vid Arbottna är förkastliga med hänsyn till områdets rika kultur- o naturvärden.

Förvaltningens kommentarer: *I planen har förtydligats att exploatering i Arbottnaområdet och Ludvigsberg förutsätter hänsyn till dessa värden*

Värdefulla kulturmiljöer inte utpekade.

Förvaltningens kommentarer: *Relevanta delar i Kustplanen har lyfts in i Översiktsplanen samt resultat från den nya kulturmiljöinventeringen på Muskö.*

Områden som finns med i kustplanen bör inarbetas.

Borttagande av utvidgat strandskydd i Kustplanen bör inarbetas i nya ÖP.

Förvaltningens kommentarer: *Relevanta fakta från kustplanen har uppdaterats och lyfts in i planförslaget. Vad gäller riktlinjer så har dessa inte lyfts in från kustplanen.*

Muskö pensionärsförening, Kerstin Larsson Selin

Föreningen påpekar att det finns många äldre på Muskö, men att det saknas bostäder för äldre på ön. Den som inte klarar av att bo kvar i eget småhus blir därför tvungen att lämna Muskö.

Förvaltningens kommentarer: *Ny bostadsbebyggelse föreslås på Muskö. Alla nyproducerade bostäder byggs idag efter byggregler som bland annat säkerställer tillgängligheten.*

I beskrivning av ”värdefulla kulturmiljöer i Haninge” saknas Muskö.

Förvaltningens kommentarer: Relevanta delar i Kustplanen har lyfts in i Översiktsplanen samt resultat från den nya kulturmiljöinventeringen på Muskö.

De delar som i kustplanen beskriver lämpliga områden för bebyggelse samt avsnittet om borttagande av utvidgat strandskydd bör inarbetas i den nya ÖP.

Förvaltningens kommentarer: Relevanta fakta från kustplanen har uppdaterats och lyfts in i planförslaget. Vad gäller riktlinjer så har dessa inte lyfts in från kustplanen.

Svenska kyrkan Österhaninge församling

Österhaninge kyrka från 1300-talet ligger mitt i Österhaningebygden och det är av stor betydelse att hela detta område skyddas mot större exploateringar eller förändringar.

Förvaltningens kommentarer: I planförslaget föreslås ingen exploatering. Ingen åtgärd.

Årsta havsbads fastighetsägareförening

Efter en seriös sammanvägning av olika konsekvenser har vi funnit att det nya området (nordost om Årsta havsbad) på ett avgörande sätt skulle förbättra utvecklingsmöjligheterna för Årsta Havsbad. Området skulle kunna bli en vitamininjektion främst genom att ge tillräckligt underlag till kommunal/offentlig service, viss kommersiell service och trygga en god framtida kollektivtrafik. En absolut förutsättning för deras positiva syn är att både det nya området och det nuvarande Årsta havsbad ges goda byggrätter och att de är klart generösare än i nuvarande detaljplan för Årsta Havsbad så att även barnfamiljer och generationsboende ges bra möjligheter till permanent boende.

Förvaltningens kommentarer: Utredningsområdet behålls i planförslaget men då området krävs att utredas mer i detalj rörande förutsättningar och innehåll samt avgränsning har området markerats med en numrerad symbol.

Företagarna

Uppskattar att de haft möjlighet att besvara remissen men väljer att avstå.

Förvaltningens kommentarer: --

Haninge Skid och orienteringsklubb

Nämner ett antal skogsområden utöver Rudan som de använder för sin verksamhet och att det är av största vikt att dessa skogsområden får vara kvar.

Förvaltningens kommentarer: Inga av de i yttrandet nämnda områden är föreslagna att exploateras. Några omnämns som skydds/bevarandevärda. Ingen åtgärd.

Hemfosa Hage Samfällighetsförening

Påpekar att det finns felaktigheter i strukturkartan rörande Hemfosa. När det gäller utbredningen av förtättnings- och exploateringsområdena respektive verksamhetsområde.

De önskar att Hemfosa bevaras som det är idag. Påpekar behov av kommunalt VA samt ny vägförbindelse till väg 73 om förtätning blir verklighet.

Förvaltningens kommentarer: Felaktigheter i kartor har rättats till samt texter förtydligas avseende förtätningar, exploatering och verksamheter. Utbredningen av exploateringsområdet har reviderats. I texterna framgår att både VA och vägar kommer att behövas byggas ut vid framtida utveckling.

Ingemar Jonsson Ordf. Villaägarna Haninge-Tyresökretsen samt Ordf. Vega villaförening

De anser att bulleravstegskartan är allt för omfattande samt godkänner buller utöver riktvärdena för huvuddelen av Haninge. De önskar istället se bullerskydd, sänkt hastighet och tyst asfalt längs Gudöbroleden och Väg 73.

***Förvaltningens kommentarer:** Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort och ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

Naturskyddsföreningen i Haninge

Ställer sig generellt sett kritiska till byggnationer och annan exploatering av icke bebyggd naturmark och odlingsmark. Med det i åtanke så är därför byggandet av Albyberg industriområde, byggande av ungdomsbostäder mitt över Tuvvägen etc. ett rent hån mot allt vad hållbarhet innebär. Anser att utbyggnadsstrategierna som stöder utbyggnad i centrala lägen nära kommunikationer är bra. Planering av storskalig utbyggnad av Hemfosa är inte lämpligt. Tycker att utpekandet av en ny tågdepå skall göras och undrar om det illustrerade stickspåret söder om Tungelsta är tänkt plats för depå? Efterlyser en strategi för hur befintliga sommarstugeområden ska utvecklas både kustnära och övriga. Skydd för mer eller mindre opåverkade naturområden behöver ses över. De tysta områdena behöver konkretiseras vilka de är. Förening vill att större sammahängande naturområden fredas här nämns även Norrbyskogen. Nya hus skall enbart byggas på höjden och ej på bredden d.v.s. villautbredningen (inkl. radhus och kedjehus) stoppas. Inga fler industri och fabriksområden skall anläggas. Minimera antalet parkeringsplatser och bygg inga nya köpcentrum och handelsplatser som kräver bil. Kommunen ska ta vikten av spridningskorridorer och den landskapsekologiska vetenskapen på allvar och skydda svaga gröna samband med övergripande detaljplaner. Kommunen ska prioritera bevarande och utvecklandet av dess natur – och ekosystemtjänster högst av allt i sin ÖP 2030 och i kommande detaljplaner. Om vi mister alla våra ekosystemtjänster saknar allt annat betydelse och inga bostäder, fabriksområden eller handelsplatser kan rädda mänskligheten. Slutligen anses förslaget ha höga ambitioner på många områden men tydliga målkonflikter. Anser att förslaget i stort ger intryck av att utvecklingen ska fortsätta som hittills och saknar nytänkande samt motsvarar inte de förväntningar som kan ställas på en plan för framtiden.

***Förvaltningens kommentarer:** Albyberg pågår och påverkas inte av förslaget. Det illustrerade spåret ska ritas om och är endast ett tänkt vändspår för att kunna få högre turtäthet på pendeltågstrafiken. Utvecklingen av Hemfosa är en framtida idé om att skapa en mer komplett tätort i ett attraktivt läge nära kollektivtrafik. Omfattningen är inte storskalig utan som det står att läsa ska den ske med hänsyn till den befintliga karaktären med småhusbebyggelse och stora orörda områden. Ekologisk hållbarhet är en del av långsiktigt hållbar utveckling. Vilken i sin helhet även innefattar sociala och ekonomiska aspekter. Många av de synpunkter som framförs behandlas i Naturvårdsplanen.*

Vega villaförening

Villa att Norrby gård med anor från 1600-talet nämns under viktiga kulturmiljöer. Vill också att bulleravstegskartan och riktlinjer om avsteg tas bort från förslaget.

***Förvaltningens kommentarer:** Inför granskning har kulturmiljökartan kompletterats med Norrby gård. Kartan för bulleravsteg har även tagits bort ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

Villaägarna Haninge- Tyresökretsen

Delar målsättning om att bebyggelsen ska lokaliseras i centrala lägen där det finns lokaltrafik eller där det lätt går bygga ut. Lyfter fram Norrby som ett område som bör prioriteras med förtätning av både villor, radhus och flerbostadshus. Anser att avsteg från bullerriktvärden inte ska göras utan att åtgärder mot

buller som skall till t.ex. sänkt hastighet, tyst asfalt, bullerskydd etc. Stödjer utbyggnad av Tvärförbindelse Södertörn, tror dock att fler busslinjer kan vara ett bättre alternativ till dragning av snabbspårväg syd till Haninge. Vill göra Tyresta och Drevviken mer tillgängliga genom att iordningställa fler naturliga entréer med mindre parkeringsplatser. Önskar även en ny gc-väg mellan Östra strandvägens vändplan och Vikvägen som komplementtering till den gc-väg som kan bli aktuell längs drevviken när Norrby planeras.

Förvaltningens kommentarer: *Planläggning pågår av Norrby för att göra det möjligt att bygga ut kommunalt vatten och avlopp och för att möjliggöra ytterligare permanentboende. Inför granskning har kartan för bulleravsteg tagits bort ersatts med en beskrivning av den nya förordningen om trafikbuller vid bostadsbyggande (SFS nr 2015:216).*

DHR

Framför synpunkter på tillgänglighet för funktionshindrade i både allmänna miljöer och i byggnader.

Förvaltningens kommentarer: *Synpunkterna avser en allt för detaljerad nivå för att tas med i planförslaget. Ingen åtgärd.*

Fortum distribution AB

Har tagit del av förslaget och konstaterar att de inte har några anläggningar inom kommunen vad gäller distributionsanläggningar för el och har därför inte något att erinra.

Förvaltningens kommentarer: --

Fortum värme

Har inget att erinra.

Förvaltningens kommentarer: --

Norrby fastighetsägareförening

Vill särskilt framhålla följande punkter: Vikten av att även fortsättningsvis kunna bada och fiska i Drevviken. Att Norrby skogen främst bevaras samt att kommande utredning görs ordentlig och lätt att förstå avseende kommunens vilja med skogen. Förbättring av vägar, gång- och cykelvägar i Norrby samt att inte Norrbyvägen blir en genomfartsväg. Åtgärder mot buller från Väg 73 önskvärt samt att exploateringen av Norrby gårde sker med stor försiktighet här förordas ytor för rekreation kanske en park ner mot Drevviken.

Förvaltningens kommentarer: *I pågående och kommande detaljplanering av både Norrby och Norrby gårde så hanteras dessa synpunkter.*

Småföretagarnas riksförbund

Tackar för förtroendet men har ingen möjlighet att bedöma och/eller uttala sig om mark- och vattenanvändningen som föreslås i ÖP2030.

Förvaltningens kommentarer: --

Stockholms hamn

Välkomnar kommunens syn på stråket mellan Stockholm Norvik och Globen i Stockholm. Infrastrukturen norrut från Norvik är av stor vikt för godsflödena till och från hamnen. Glädjande att Haninge följer utvecklingen och bidrar till att skapa förutsättningar för transport och logistikförestag i regionen. De välkomnar en fortsatt dialog och samarbete med såväl kommun som näringslivet i Haninge.

Förvaltningens kommentarer: --

Södertörns högskola

Tackar för att ha fått ta del av remissen men har inga synpunkter att tillföra.

Förvaltningens kommentarer: --

Skärgårdsstiftelsen

Ser positivt på förslagen i planen då förslagen ligger i linje med deras uppdrag att förvalta och utveckla sina områden genom natur och kulturbyggnadsvård för att alla ska få tillgång till rekreation och fina vistelser i skärgården. Skärgårdsstiftelsen ställer sig bakom förslagen i remissen och införandet av långsiktiga planer och andra åtgärder som kan gynna deras uppdrag. De väljer att inte ta ställning i strandskyddsfrågan.

Förvaltningens kommentarer: --

6.8 Större fastighetsägare

Turbinen fastigheter

Glädjande att kommunen pekat ut Norrby som utredningsområde hade helst önskat att det pekades ut som ett förtätningsområde. Det har redan lagts ner ett stort arbete från markägaren att utreda området vilket bör kunna ligga till grund för den fortsatta utredningen.

Förvaltningens kommentarer: Området kommer att vara kvar i granskningsversionen, dock kommer området inte avgränsas med en yta utan markeras med en numrerad symbol på samma sätt som utredningsområdet vid Årsta havsbad.

Årsta säteri KB

Beskriver hur de vill på del, ca 100 ha, av fastigheten Årsta 1:4, skapa ett attraktivt kustnära boende, modernt energi och miljömässigt anpassat för framtiden. Samt att en utveckling skulle skapa förutsättningar för utbyggd kollektivtrafik och service även för det befintliga området Årsta havsbad. Vidare beskrivs området utifrån bostadsvolymer, exploateringstal, upplåtelseformer, bostadstyper infrastruktur mm. Avslutar yttrande med att ställa sig positiv till att medverka i kommande utredningar kring infrastruktur, illustrationsplaner samt detaljplaner för området.

Beskriver att de vill utveckla del, ca 35 ha, av fastigheten Årsta 1:4 i anslutning till Fors trafikplats, till mark för logistikcenter, service och småföretagande.

Förvaltningens kommentarer: Utredningsområdet norr om Årsta havsbad kommer att vara kvar i översiktsplanen, dock kommer området inte avgränsas med en yta utan markeras med en numrerad symbol på samma sätt som utredningsområdet i Norrby. Vad gäller området i anslutning till Fors trafikplats så ligger det i direkt närhet till dels det redovisade befintliga företagsområdet samt den föreslagna idén till ett nytt. Även idéer till nya företagsområden markeras med en numrerad symbol för att visa på att avgränsningen är något som också ska utredas.

Rolf Carlsson

I planförslaget är området runt Årsta havsbad föreslaget som utredningsområde. Som ägare till fastigheten Årsta 1:91 (Näsudden) så hemställer jag om att kommunen även inkluderar min fastighet i föreslaget utredningsområde.

Förvaltningens kommentarer: Utredningsområdet kommer att vara kvar i översiktsplanen dock kommer området inte avgränsas med en yta utan markeras med en numrerad symbol. Detta för att även avgränsning är en av många saker att studera vid kommande utredning.

Fortifikationsverket

Synpunkter angående Ornö. FORTV förvaltar fastigheten Svinåker 3:69 vid Söderviken. Myndigheten ser positivt på att området enligt samrådsförslaget förses med vägförbindelse vilket ger möjlighet till utbyggnad och permanentning av befintligt fritidshusområde. FORTV ser i förlängningen fram emot att i samarbete med kommunen och övriga markägare ta fram ett planprogram för området.

Förvaltningens kommentarer: --

6.9 Privatpersoner

Edward Hassila

Kolla vägförslag, mindre jordbruksmark går åt enl. förslaget.

Förvaltningens kommentarer: Nya vägar utreds i samband med en framtida utveckling av bebyggelse och företagmark i Hemfosa blir aktuell. Översiktsplanen kan inte föregå dessa utredningar. Ingen åtgärd.

Göran Eriksson

Baserat på diskussion inom Tungelsta Socialdemokratiska förening så vill vi lämna följande synpunkter på översiktsplan 2030. - Företagsområde Krigslida anges vara passande för skrymmande, logistik och industri. Vi delar inte den uppfattningen. Det beror på två skäl 1) Området ligger i närheten av bostäder. Vi ser inte hur det går ihop med skrymmande verksamhet. 2) Logistik bygger på transporter, vilket kräver ett fungerande vägnät. Tungelstaberedningen påpekar behovet av fungerande trafikförsörjning för Tungelsta. Det gäller även Krigslida. Företagsområde Krigslida bör därför ses över och antingen ändra inriktning eller strykas. - Översiktsplanen bör ta i beaktande för fortsatt utveckling av Tungelsta att vi har en fungerande trafiklösning för orten. Det innebär att påbörja implementering av de förslag som finns i Tungelsta utvecklingsprogram. Det innebär att lösa trafiksituationen förbi Tungelsta skola. Det innebär att dra om och förbättra vägen förbi Stav. Det handlar om att ordna ytterligare en påfart till väg 73. Det handlar om att ordna cykelväg från Tungelsta till Sorundavägen. Fungerande kommunikationer är A och O för ett växande Tungelsta.

Förvaltningens kommentarer: Ide till nytt företagsområde i Krigslida kvarstår i planförslaget dock så har beskrivningar av företagsområden i Haninge samt tillhörande karta att reviderats. I översiktsplanen har trafikfrågorna samlats i en del samt en ny karta tagits fram för att tydliggöra ställningstaganden rörande dessa. Här beskrivs kommunens syn på såväl Tungelstavägen som ny Stavs väg.

Anita Jonsson, Hus 22 I Hemfosa Hage

Området som omtalas i Vägvisaren nästan samma som är utritat exploatering

Förvaltningens kommentarer: Felaktigheter i kartor skall rättas samt texter förtydligas avseende förtätningar, exploatering och verksamheter.

Christina Carlerhag Melander och Li Törnbom

Gör Naturresevat av skogarna runt Hemfosa. Bygg i området på andra sidan järnvägen (fr. Hemfosa hage).

Förvaltningens kommentarer: Felaktigheter i kartor skall rättas samt texter förtydligas avseende förtätningar, exploatering och verksamheter.

Christina Lindberg

Bevara Mulsta, Välsta etc. för kultur, biologisk mångfald o rekreation. Skydda jordbruksmarken.

Värna natur och kulturvärden öster om Krigslida. Planera området för friluftsliv, promenader etc.

Förvaltningens kommentarer: *Texten rörande Krigslida kompletteras med beskrivning av att området utgörs av produktiv jordbruksmark, områden med höga naturvärden liksom kulturmiljövärden och inte är tänkt att exploateras även om det ligger inom 1200m från pendeltågsstationen.*

Eva Bäckström-Brandt

Bygga natur och kulturcentrum i Hemfosa? Sport o friluftscener. Rudan kommer att slitas ner.

Förvaltningens kommentarer: *Förslagen hör inte hemma i översiktsplanen. Ingen åtgärd.*

Henrik Malmström

Bra integrering mellan Albyberg o Alby by för att tillgängliggöra Åva. Prioritera dagvattenfrågan i planeringen. Albyberg förorsakat översvämning i Åvadalen

Planering för att kunna kombinera ridväg o promenadvägar. Klusterområden med hästnäring, ridhus och ihopkoppling med ridvägar.

Förvaltningens kommentarer: *Dagvattenlösningar hanteras i Dagvattenstrategin och i detaljplanläggning.*

Planförslaget föreslår enbart var bostäder och lokaler skall utvecklas. Vilken verksamhet dessa lokaler ska innehålla hanteras i detaljplaneskedet. Ingen åtgärd.

Lars Vaste Andersson

Värdefulla kulturmiljöer saknas på Muskö, bör läggas till ex Arbottna o historiskt värdefulla vägmiljöer

Förvaltningens kommentarer: *Relevanta delar i Kustplanen lyfts in i ÖP samt resultat från den nya kulturmiljöinventeringen på Muskö.*

Linnea Falk

Motsätter sig utpekandet av Arbottna som en plats för utveckling av bostäder och verksamheter.

Förvaltningens kommentarer: *Skrivning om Arbottna kvarstår i översiktsplanen men har kompletterats med skrivning om att framtida utbyggnad ska ta hänsyn till riksintresse Muskö örlogshamn.*

Thomas Stenholm

Ang. vad som sägs om Gudö och Tutviksvägen så bör nog någon ta en liten tur och se på det så kallade "sommartugeområdet" och den 1910-talsbyggnationen som nämns. Området är idag ett nybyggnadsområde med modern karaktär där kommunikationer och innan infrastruktur är av äldre snitt. Man bör i planen planera för framtida bussförbindelser och kanske lokala serviceytor i området

Förvaltningens kommentarer: *Texten har uppdateras med mer korrekt beskrivning av områdets karaktär. Kapitlet rörande trafik och kommunikationer har reviderats och kompletterats med en karta som bland annat visar på förslag till framtida busslinjesträckningar.*

Arja Kalvas

Norrby gårde sparas som våtmark, vattenmagasin, dagvatten för vattenrening. Bygg ritad vattenparken (Ekologigruppen) social hållbarhet förutom ekologisk.

Förvaltningens kommentarer: *Frågan om Norrby gårde hanteras i detaljplaneprocessen inte Översiktsplanen. I texten tillförs att det finns flera olika anspråk på gårdet.*

Eva Tael

Bygg inte Hemfosa hage. Föreslår att eventuellt bygga mellan station och kolonistugeområdet och spara skogen.

***Förvaltningens kommentarer:** Felaktigheter i kartor skall rättas samt texter förtydligas avseende förtätningar, exploatering och verksamheter. Exploateringsytan har reviderats.*

Jacob von Oelreich

Föreslår följande: 1. Naturreservat av Tutviksskogen. 2. Naturreservat söder om Tyresta. 3. Skydda och förstärk grönkilen Tyresta Hanveden. 4. Tyrestakilens karaktär som tyst område bör förstärkas. 5. Ingen flygplats 6. Lägg ner Högstabanen 7. Förbjud överflygning Tyresta.

***Förvaltningens kommentarer:** Planförslaget har kompletterats med skrivning om att kommunen har ambitioner om att bilda fler naturreservat (se kommande Naturvårdplan), exempelvis i Tutviksskogen. Övriga synpunkter medför ingen åtgärd.*

Jeanette Winnerstad

Förtättningsområdet i Åbylund i Västerhaninge? Området består ju helt av låga "tvåvåningsradhus" med markområden/dunge i anslutning till alla bostäder. Det är lugnt, luftigt och lantligt. De flesta som bor där har valt området just för boendekaraktären, miljön och närheten till naturen. Hur är det tänkt att en eventuell förtätning ska göras där? Bor själv i området och är intresserad av eventuella förändringar och hur de kommer att påverka min egen boendesituation.

***Förvaltningens kommentarer:** En del i arbetet med ny översiktsplan har varit att identifiera attraktiva ytor för förtätning. Hur dessa mer exakt kommer att gestalta sig, om de blir realiserade, löses först i detaljplaneringen. Men som regel kan man utgå från att förtätningar sker med stor hänsyn till befintlig bebyggelse, både i skala och i gestaltning. Däremot är det en uttalad vilja att försöka få en blandning av olika bostadstyper och upplåtelseformer i samtliga kommundelar. Yttrandet föranleder ingen åtgärd.*

Jessica Johansson

Är kritisk till att översiktsplanen beskriver att kommunen vill få fler att cykla och åka kollektivt. Men att hon upplever att det inte motsvaras i handling dvs. byggs separerade gång- och cykelvägar och infartsparkeringar både för bil och cykel i tillräcklig mängd och kvalitet. Hon lyfter fram Bondvägen i Gudö och Gudö infartsparkering som exempel på detta.

***Förvaltningens kommentarer:** Översiktsplanen är en plan för framtiden och inte en beskrivning av hur det varit eller är just nu och kan därmed hållas skyldig för eventuella undermåligheter i trafikinfrastrukturen. Sedan är översiktsplanen inte det enda planeringsdokument som styr utvecklingen av trafikinfrastrukturen utan det finns andra mer genomförandeinriktade dokument som t.ex. cykelplanen. Synpunkten medför ingen åtgärd!*

Berit Goldstein, Gunilla Forslund, Iréne Andersson, Judit Frenkel, Kerstin Sandberg, Margot Wojdas, Sonja Ewerstein, Ulf Hansson

Hemfosas karta måste ritas om.

***Förvaltningens kommentarer:** Felaktigheter i kartor skall rättas samt texter förtydligas avseende förtätningar, exploatering och verksamheter. Kartan har reviderats.*

6.10 Ungdomar

För att samla in unga invånarens synpunkter kring Haninges utveckling anlitas kommunutvecklare - unga sommarjobbare - som intervjuade ungdomar (mellan 10-24 år) runt om i Haninge kommun.

Frågorna rörde boende, tillgång till natur, friluftsliv och parker, resande, vad som lockar med Stockholms city och vad som man saknar i Haninge.

Resultatet sammanställdes i en rapport (Framtiden i Haninge ur ett ungdomsperspektiv 2015)

Syftet med intervjuerna var att fånga upp ungas tankar kring hur de kommer att vilja bo och resa i framtiden, samt vilka förbättringar de skulle vilja se i kommunen.

Nedan redogörs för de slutsatser som drogs utifrån en analys av intervjusvaren. Dessa kommenteras också precis som övriga inkomna synpunkter på Översiktsplanen 2030.

Boende

De flesta ungdomar skulle vilja bo i en lägenhet som sitt första boende, främst i en bostadsort i Haninge som är en blandning mellan lugn och livlig, men det är också många som skulle vilja bo i en mer storstadsliknande miljö, i ett villaområde eller på landet.

Förvaltningens kommentarer: *Planförslaget innehåller både förslag till platser och riktlinjer för nya bostäder som möter dessa önskemål väl.*

Viktigt att ha nära sin bostad

När det gäller natur och friluftsliv, parker och idrottsanläggningar var det väldigt jämt fördelat mellan vilka av dessa tre som man ansåg vara viktigast att ha nära hemmet. Det fanns många som beskrev att det är viktigt att ha alla tre nära sin kommande bostad då det skapar balans, och att man ska ha lika mycket tillgång till dessa oavsett om man bor i lägenhet, villa eller radhus. Även de som ville bo i ett tätbebyggt område ville ha nära tillgång till naturen. När det gäller idrottsanläggningar är det viktigt att bygga olika typer av idrottsanläggningar och inte bara fotbollsplaner överallt, utan också simhallar, basketplaner och tennisbanor. Bland de andra sakerna som kan tänkas vara bra att ha nära sin bostad har affärer och kollektivtrafiken tagits upp som de absolut viktigaste. Många gånger söker man arbete utanför den delen av Stockholm man lever i, utför olika typer av ärenden eller vill helt enkelt, byta miljö och hitta på saker utanför sitt eget område och då är kollektivtrafiken viktig.

Förvaltningens kommentarer: *Att bygga täta miljöer med ett genomtänkt inslag av grönska och tydliga stråk samt väl utbyggd kollektivtrafik som samtidigt skapar underlag för ett bra utbud av urbana verksamheter och anläggningars verkar vara helt i linje med vad även ungdomar efterfrågar.*

Resa och ekologisk hållbarhet

De flesta ungdomar vi pratade med vill åka kollektivt och anser att Haninge behöver en högre turtäthet rent generellt och bättre förbindelser med Stockholm. Dessutom anser man att kollektivtrafiken är för dyr och skulle helst vilja att den var gratis så alla kan utnyttja den, alternativt att avgiften sänktes till en symbolisk summa på cirka 100 kr för ett månadskort. Detta skulle leda till att mycket färre personer väljer att använda bil. I Översiktsplanen finns det förslag om att sammankoppla Handen, Brandbergen och Vega. Det skulle vara bra eftersom man lockas gå eller cykla emellan. Dock skulle det vara bra att även koppla Vendelsö med Vega som gränsar till varandra, speciellt med tanke på den nya pendeltågsstationen som byggs i Vega. Ungdomarna som vi intervjuade hade väldigt många idéer på hur man skulle kunna uppmuntra fler att resa mer hållbart som vi hoppas på att kommunens politiker och tjänstepersoner kommer att ta tillvara på. Genom att förbättra cykel- och gångvägarna och sätta upp skyltar med information om avstånd och vart vägarna leder – såsom man idag har för bilvägar – skulle dessa bli mycket lättare för folk att använda för att ta sig till ställen och inte bara om man vill ut på en promenad. Man behöver också öka tryggheten på cykelvägar genom att inte ha dem precis bredvid bilvägar.

Förvaltningens kommentarer: Utbyggnadsstrategierna och riktlinjerna ligger i linje med ungdomarnas synpunkt att tillgången till kollektivtrafik är och kommer vara mycket viktig. Förstärkt koppling mellan Handen och Brandbergen samt Vendelsö och Vega är sådant som också återfinns i planförslaget. Här skulle en satsning på överdäckning av motorvägen samt en planläggning och bebyggelse på Norrby gårde, i Norrby eventuellt inkluderande Norrbyskogen leda till en sådan önskad utveckling. Tankarna kring skyltning är goda men hör inte hemma i planförslaget.

Stockholm centrum

Många utav ungdomarna vi intervjuade tyckte att Stockholm centrum är roligt att åka till för att få komma bort från Haninge och bli en i mängden för en stund, samt för att se på byggnaderna och historien. Dessa är anledningar som är svåra eller omöjliga för Haninge att efterlikna, dock finns det andra saker som lockar med Stockholm centrum som man kan utveckla i Haninge också, t.ex. aktiviteter som Color Run, bio, nöjespark samt uteserveringar. Uteservering med glassförsäljning vid Rudan hade till exempel varit bra. Genom att erbjuda fler aktiviteter för ungdomar så skulle Haninge kunna bli en mer populär kommun för ungdomar att vistas i.

Vad saknas i Haninge och där man bor

I många av orterna vi besökte (Handen, Västerhaninge, Jordbro och Brandbergen) fick vi höra att centrumet behöver förbättras, byggas ut eller fräschas upp. Andra saker som ungdomar vill ska förbättras på olika håll i Haninge är att det ska finnas fler uteserveringar och snabbmatsrestauranger, bättre bussförbindelser, en bra centralt belägen bio, bättre cykel- och promenadvägar samt att fasader på lägenheterna i vissa delar av kommunen ska renoveras för att skapa en finare miljö.

Både Haningebor och de som vi pratade med som inte bor i kommunen tyckte överlag att Haninge är en fin kommun, med mycket natur och parker. Ett gott exempel som har lyfts är Eskilsparken som är en bra park med en fin fontän där många hänger. Det är unikt att ha en park som är nedsänkt i jorden nära centrum där man slipper se trafiken och omringande byggnader.

Förvaltningens kommentarer: Både översiktsplanen och stadsutvecklingsplanen för Handen så är ambitionen att skapa en tät stadsmiljö runt pendeltågsstationerna och framförallt i Handen. Dessa miljöer skall erbjuda ett utbud och platser som efterliknar Stockholms innerstad.

Slutord

Unga är ingen homogen grupp, utan individer med många olika preferenser och synpunkter och rapporten visar på mångfalden hos Haninges unga.